МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра аудиту

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ОБЛІК І АУДИТ»

галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

«Управління грошовими потоками підприємства та їх оптимізація»

Здобувача Тудуя Володимира Володимировича _____

Науковий керівник: к.е.н., професор Кошець Оксана Василівна

_____

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Петрик Олена Анатоліївна

_____

Київ-2025

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 87 сторінок, основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 74 сторінках друкованого тексту. Робота містить 18 таблиць, 5 рисунків, список використаних джерел з 61 найменування, додатки.

“Управління грошовими потоками підприємства та їх оптимізація”

Об’єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність підприємства в частині грошових потоків підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів управління грошовими потоками підприємства

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної магістерської роботи є дослідження теоретичних, організаційних та методичних засад управління грошовими потоками та їх оптимізації для ТОВ «РОЗЕТКА. УА».

Відповідно до поставленої мети визначені такі *завдання*:

- охарактеризувати економічну сутність грошових потоків підприємства;
- розглянути класифікацію грошових потоків;
- опрацювати нормативно-правове регулювання обліку та інформаційне забезпечення управління грошовими потоками;
- дослідити міжнародну практику управління грошовими потоками підприємства.
- висвітлити основи організації і методичні підходи обліку грошових потоків підприємства та їх удосконалення;
- охарактеризувати документальне оформлення первинного обліку операцій з грошовими потоками підприємства;
- розкрити облік грошових потоків в системі аналітичних та синтетичних рахунків підприємства;
- узагальнення інформації з обліку грошових потоків у фінансовій звітності підприємства та використання її у процесі управління;
- висвітлити методику аналізу грошових потоків;
- провести аналіз ефективності процесу управління грошовими потоками досліджуваного підприємства;
- надати пропозиції шляхів оптимізації управління грошовими потоками ТОВ «РОЗЕТКА. УА».

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Під час дослідження систематизовано вітчизняні та міжнародні підходи щодо економічної сутності та класифікації грошових потоків, їх документального оформлення, визначено вплив організаційно-технологічних особливостей діяльності підприємства на формування грошових потоків досліджуваного підприємства. Практичні результати полягають в розробці пропозицій щодо оптимізації грошових потоків ТОВ «РОЗЕТКА. УА» на підставі проведеного аналізу ефективності управління ними.

Рік виконання кваліфікаційної роботи: 2024 р.
Рік захисту роботи – 2025 р.

Ключові слова: грошові потоки, грошові кошти, готівка, рахунок у банку, операції з готівковими коштами, безготівкові операції, фінансові результати, доходи, витрати, ліквідність.

ЗМІСТ

ВСТУП **3**

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА **6**

1.1. Економічна сутність грошових потоків підприємства 6

1.2. Класифікація грошових потоків підприємства 14

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку та інформаційне забезпечення управління грошовими потоками 19

1.4. Міжнародна практика управління грошовими потоками підприємства 24

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМТВА **28**

2.1. Основи організації і методичні підходи обліку грошових потоків підприємства та їх удосконалення 28

2.2. Документальне оформлення господаських операцій грошових потоків підприємства 36

2.3. Облік грошових потоків в системі аналітичних та синтетичних рахунків підприємства 40

2.4. Узагальнення інформації з обліку грошових потоків у фінансовій звітності підприємства та використання її у процесі управління 48

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ У ТОВ «РОЗЕТКА.УА» ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ **55**

3.1. Методика аналізу грошових потоків 55

3.2. Аналіз ефективності процесу управління грошовими потоками досліджуваного підприємства 59

3.3. Шляхи оптимізації управління грошовими потоками ТОВ «РОЗЕТКА.УА» 66

ВИСНОВКИ **78**

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ **82**

ДОДАТКИ **89**

ВСТУП

Актуальність теми. Грошові потоки є основою фінансової діяльності підприємств, забезпечуючи планування, контроль ресурсів, оптимізацію витрат і безперервність бізнес-процесів. Ефективне управління грошовими потоками дозволяє адаптуватися до змін ринку, знижувати ризики неплатоспроможності, підтримувати інвестиційні програми та модернізацію.

Аналіз вхідних і вихідних потоків допомагає виявляти фінансові слабкі місця та своєчасно реагувати, забезпечуючи стратегічне планування. Це сприяє стабільній фінансовій політиці, підвищенню інвестиційної привабливості підприємства та довірі з боку інвесторів і кредиторів. У сучасних умовах глобалізації ефективне управління грошовими потоками є ключовим для успішного функціонування підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Управління грошовими потоками підприємств є предметом досліджень багатьох відомих науковців. Теоретичні та практичні аспекти цієї проблематики широко висвітлені в роботах закордонних дослідників, таких як Е. Нікбахт, Ю. Брігхем, Р. Брейлі, Дж. Ван Хорн, А. Гроппеллі. Значний внесок у розвиток даної теми зробили й українські вчені, серед яких І.О. Бланк, М. І. Бондар, В.М. Боронос, Л.В.Гнилицька, О.М. Загородня, Р.С. Коршикова, Л.О. Лігоненко, С.В. Калабухова, О.І. Степаненко та інші.

У їхніх роботах висвітлено питання сутності грошових потоків, їх оптимізації, впливу на фінансову стабільність підприємства, розроблено методи управління потоками для забезпечення платоспроможності й ліквідності. Особлива увага приділяється питанням прямого та непрямого методів складання звітності про рух грошових коштів, систематизації елементів управління потоками та їх аналізу.

Водночас, проблема оптимізації грошових потоків в умовах змінного економічного середовища та високої конкуренції залишається актуальною. Застосування сучасних цифрових технологій, побудова моделей прогнозування

грошових потоків та інтеграція їх у загальну стратегію управління підприємством потребують подальшого дослідження й апробації.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність підприємства в частині грошових потоків підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів управління грошовими потоками підприємства.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної магістерської роботи є дослідження теоретичних, організаційних та методичних засад управління грошовими потоками та їх оптимізації для ТОВ «РОЗЕТКА. УА».

Відповідно до поставленої мети визначені такі *завдання*:

— охарактеризувати економічну сутність грошових потоків підприємства;

— розглянути класифікацію грошових потоків;

— опрацювати нормативно-правове регулювання обліку та інформаційне забезпечення управління грошовими потоками;

— дослідити міжнародну практику управління грошовими потоками підприємства;

— висвітлити основи організації і методичні підходи обліку грошових потоків підприємства та їх удосконалення;

— охарактеризувати документальне оформлення господарських операцій грошових потоків підприємства;

— розкрити облік грошових потоків в системі аналітичних та синтетичних рахунків підприємства;

— узагальнення інформації з обліку грошових потоків у фінансовій звітності підприємства та використання її у процесі управління;

— висвітлити методику аналізу грошових потоків;

— провести аналіз ефективності процесу управління грошовими потоками досліджуваного підприємства;

— надати пропозиції шляхів оптимізації управління грошовими потоками ТОВ «РОЗЕТКА. УА».

Методи дослідження. У процесі дослідження використано комплекс теоретичних та практичних підходів, що забезпечили системне вивчення управління грошовими потоками підприємства. Теоретичні методи дозволили дослідити економічну сутність, класифікацію та нормативно-правове регулювання грошових потоків. Практичні методи забезпечили аналіз обліку та документального оформлення операцій з грошовими потоками, а також оцінку їх ефективності на досліджуваному підприємстві. Застосування цих методів дозволило розробити рекомендації щодо оптимізації управління грошовими потоками.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. У процесі дослідження було проведено систематизацію вітчизняних та міжнародних підходів до класифікації та документального оформлення грошових потоків, а також визначено, як організаційно-технологічні характеристики підприємства впливають на формування фінансових результатів. Практичні результати дослідження полягають у розробці рекомендацій щодо вдосконалення організаційних аспектів бухгалтерського обліку на прикладі ТОВ «РОЗЕТКА. УА».

Інформаційна база дослідження сформована на основі аналізу нормативно-правових актів, міжнародних стандартів, наукової літератури та практичних досліджень, дані аналітичного та синтетичного обліку, фінансова звітність ТОВ «РОЗЕТКА. УА».

Основні положення кваліфікаційної магістерської роботи пройшли апробацію на Ювілейній 90-й щорічній студентській науковій конференції «Інноваційні проєкти для післявоєнного відновлення та розвитку України» (м. Київ, 20 травня 2023 р.).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність грошових потоків підприємства

Економічна сутність грошових потоків полягає в тому, що вони відображають реальний рух коштів на підприємстві, на відміну від показників прибутку, які часто можуть містити не тільки фактичні доходи, але й прогнозовані величини. У вітчизняній науковій літературі поняття грошових потоків часто розглядається в контексті інвестиційної діяльності, оскільки воно є важливим показником оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Цей аспект є центральним для аналізу доцільності інвестицій, оскільки базові показники інвестиційної діяльності напряму пов'язані з грошовими потоками та їх плануванням.

Варто зазначити, що методи аналізу грошових потоків в українській економічній науці значною мірою базуються на запозичених з-за кордону моделях. Перші дослідження грошових потоків у капіталістичних країнах розпочалися ще на початку XX століття, коли в Україні лише з початку XXI століття почав формуватися приватний бізнес та інвестиції в його розвиток [1], що обумовлює певну затримку в адаптації закордонних методів до українських реалій.

Сучасні українські науковці [9, 14] наголошують на важливості оцінки інвестиційної діяльності підприємства саме через грошові потоки. Тим не менш, на практиці грошові потоки використовуються переважно для планування та оцінювання інвестиційної діяльності, а в операційній діяльності ключовим показником залишається прибуток, що пов'язано з тим, що фінансова звітність, зокрема Баланс та Звіт про фінансові результати, слугують основним джерелом інформації для оцінки ефективності підприємства.

Фінансова звітність підприємств, що відповідає загальноприйнятим стандартам (GAAP), передбачає, що основним інструментом для аналізу фінансового стану є Звіт про фінансові результати. Він вважається центральним елементом при плануванні майбутніх прибутків, однак існує значна різниця між показниками прибутку і реальними грошовими потоками, що особливо важливо при оцінці витрат, оскільки прибуток може включати доходи, що ще не були отримані у формі грошових надходжень. Таким чином, для оцінки «якості прибутку» все більше уваги приділяється Звіту про рух грошових потоків, який точніше відображає реальний фінансовий стан підприємства.

Популяризація аналізу грошових потоків зумовлена зростанням кількості великих підприємств, які активно використовують корпоративний аналіз. Такий аналіз дозволяє стандартизувати підхід до управління підприємствами, особливо у міжнародних компаніях. Важливим є і те, що грошові потоки все частіше стають індикатором оцінки ефективності не лише інвестицій, але й поточної діяльності компанії, що дозволяє оцінювати потенційні ризики та невизначеність у майбутніх капіталовкладеннях.

З огляду на цифровізацію підприємницької діяльності, грошові потоки набирають ще більшої актуальності, оскільки цифрові технології дозволяють точніше відслідковувати рух коштів і прогнозувати фінансові результати з більшою точністю, що є важливим елементом не лише в управлінні великими компаніями, але й для аналізу вартості активів і нерухомості, а також для управління венчурним та акціонерним бізнесом.

Для того, щоб краще зрозуміти економічну суть поняття «грошовий потік» та його відмінність від міжнародного терміну «cash flow», важливо розглянути історичні передумови виникнення цих понять та їх практичне використання у фінансовому аналізі підприємств.

Поняття «cash flow» зародилося у міжнародній економічній та обліковій практиці і є невід'ємною частиною фінансової звітності, що поняття виникло через необхідність більш точного обліку та контролю за рухом коштів, що відбилося у формуванні спеціального звіту — Звіту про рух грошових потоків

(Statement of Cash Flows). Важливо зазначити, що офіційно цей звіт став обов’язковим в США з 1988 року, коли Financial Accounting Standards Board (FASB) оприлюднила рішення №95, замінивши попередні рекомендації АРВ №19 [52]. До цього часу підприємства могли вільно інтерпретувати рух грошових потоків, прирівнюючи обігові кошти до готівки для визначення ліквідності активів.

Поява Звіту про рух грошових потоків стала відповіддю на необхідність стандартизації аналізу руху готівки, що сприяло впровадженню універсальних підходів до оцінки ліквідності та платоспроможності підприємств, що дозволило об'єктивніше оцінювати фінансовий стан компаній. Раніше підприємства могли використовувати різні форми підсумування показників, однак після введення стандартів FASB, було встановлено чіткі рамки для визначення і відображення грошових потоків, що зробило аналіз більш прозорим та порівнюваним.

У вітчизняну економічну практику поняття грошових потоків було інтегровано значно пізніше, адаптуючись від іноземного досвіду фінансового аналізу. Важливо зауважити, що в українській літературі термін «грошові потоки» є перекладом англійського «cash flows», яке буквально означає «потоки грошей». Проте існує певна різниця між вживанням цих термінів.

Згідно з більшістю вітчизняних досліджень, поняття «грошовий потік» і «cash flow» не є абсолютно тотожними. Під терміном «cash flow» часто розуміють чистий грошовий потік, тобто різницю між притоком і відтоком коштів протягом певного періоду. У ширшому сенсі «cash flow» може означати рух коштів у загальному вигляді, включаючи операційні, інвестиційні та фінансові потоки. У цьому випадку «cash flow» виступає індикатором фінансової активності підприємства, показуючи, як формуються грошові ресурси і на що вони спрямовуються.

Натомість поняття «грошовий потік» у вітчизняній практиці часто розглядається більш вузько, зосереджуючись на аналізі саме операційних грошових потоків. Таким чином, грошові потоки підприємства включають усі надходження і витрати коштів, однак різниця між поняттями полягає в тому, як

вони аналізуються та в яких цілях використовуються. Наприклад, операційні грошові потоки відображають поточну ліквідність підприємства, тоді як інвестиційні та фінансові — майбутню фінансову стабільність і здатність залучати або віддавати капітал.

У підсумку, грошові потоки є ширшим поняттям, яке включає усі види грошових надходжень і витрат, тоді як термін «cash flow» у вузькому сенсі може стосуватися лише чистого потоку коштів. Однак у сучасній практиці ці терміни часто використовуються як синоніми, підкреслюючи важливість аналізу руху грошових потоків для оцінки фінансового стану підприємства.

Для аналізу економічної суті грошових потоків, важливо розглянути інтерпретації, які пропонуються зарубіжними авторами. Відповідні концепції та підходи допомагають зрозуміти загальний контекст застосування грошових потоків у фінансовій звітності, їх ролі в управлінні підприємством та оцінюванні його ефективності. У таблиці 1.1 наведемо короткий огляд найбільш поширених визначень грошових потоків у зарубіжній літературі.

Аналіз таблиці зарубіжних авторів, які розглядають суть грошових потоків, демонструє різноманітність підходів до цієї категорії у фінансовій науці. Основною темою, яка об’єднує всі наведені джерела, є визначення грошових потоків як ключового індикатора фінансової стійкості та ефективності підприємства.

Міжнародна рада зі стандартів бухгалтерського обліку (IASB) у стандарті IAS 7 визначає грошові потоки як прихід та вибуття грошових потоків та їх еквівалентів, що дає основу для стандартизованого підходу до фінансової звітності [2]. Цей підхід є базовим для подальшого аналізу потоків коштів.

Ван Хорн трактує грошові потоки як безперервний процес, що акцентує увагу на динаміці руху коштів і наголошує на постійному характері операцій компанії, що підкреслює необхідність контролю над фінансовими потоками для підтримання стабільності бізнесу.

Таблиця 1.1 – Визначення суті грошових потоків у класичній та сучасній зарубіжній науковій літературі

№	Автори	Джерело	Основна ідея
1	Міжнародна рада зі стандартів бухгалтерського обліку (IASB)	IAS №7 [2]	Грошові потоки (cash flows) – це прихід та вибуття грошових потоків та еквівалентних до них активів

Продовження таблиці 1.1

№	Автори	Джерело	Основна ідея
2	Ван Хорн, Джеймс С.	«Fundamentals of financial management» (2009) [8]	Грошові потоки (cash flow) – це безперервний процес руху коштів
3	Пенман, Стівен Г.	«Financial Statement Analysis and Security Valuation» (2013) [6]	Грошові потоки є індикатором фінансового здоров'я компанії, а їх аналіз дозволяє оцінювати ліквідність та платоспроможність у короткостроковій перспективі.
4	Коллер, Тім, Гудхарт, Марк, Весселс, Девід	«Valuation: Measuring and Managing the Value of Companies» (2015) [4]	Оцінка вартості компанії базується на аналізі грошових потоків, які є ключовими показниками фінансової стабільності та привабливості для інвесторів.
5	Бріелі, Річард А., Майерс, Стюарт С., Аллен, Франклін	«Principles of Corporate Finance» (2019) [1]	Грошові потоки є ключовим елементом фінансової оцінки компанії. Включають операційні, інвестиційні та фінансові потоки, розподіл яких дозволяє точніше аналізувати ефективність бізнесу.
6	Росс, Стівен А., Вестерфілд, Рендольф В., Джордан, Бредфорд Д.	«Fundamentals of Corporate Finance» (2021) [7]	Грошовий потік — це різниця між грошовими надходженнями та витратами підприємства. Чистий грошовий потік відображає ефективність операційної діяльності.

Джерело: розроблено автором на основі [1,2,4, 6-8]

Пенман, Стівен Г. визначають грошові потоки як індикатор фінансового здоров'я компанії, особливо наголошуючи на їх значенні для короткострокового аналізу ліквідності та платоспроможності [6]. Такий підхід важливий для оцінки здатності підприємства виконувати свої зобов’язання.

Коллер, Гудхарт і Весселс зосереджуються на ролі грошових потоків у довгостроковому вимірі вартості компанії [4]. Їх аналіз спрямований на залучення інвесторів та забезпечення стабільності компанії, що вказує на стратегічне значення грошових потоків.

Бріелі, Майерс і Аллен наголошують на розподілі грошових потоків за трьома основними категоріями (операційні, інвестиційні та фінансові), що дозволяє детально аналізувати різні аспекти діяльності компанії [1]. Такий поділ

дає змогу комплексно оцінювати ефективність підприємства в різних секторах його діяльності.

Росс, Вестерфілд і Джордан визначають грошовий потік через його чисту величину, що є різницею між надходженнями та витратами. Вони підкреслюють важливість чистого грошового потоку як показника операційної ефективності підприємства [7].

Таким чином, всі автори визнають грошові потоки основним інструментом оцінки фінансового стану підприємства, проте їх підходи варіюються від короткострокового аналізу ліквідності до довгострокового стратегічного планування, пов'язаного з оцінкою вартості компанії та залученням інвестицій, що підкреслює різні аспекти використання грошових потоків в управління грошовими потоками.

Таблиця 1.2 – Визначення суті грошових потоків у вітчизняній науковій літературі

№	Автори	Основна ідея
1	Коваленко Л.О. [24]	Грошові потоки визначаються як рух коштів, що не має грошового вираження, зокрема, це надходження та вибуття грошових потоків та їх еквівалентів в результаті виробничо-господарської діяльності підприємств.
2	Ясишена В. [61]	Грошовий потік є рухом коштів, що не має грошового вираження, і представляє собою сукупність розподілених у часі надходжень і видатків, які мають ризик, структуру та чинник ліквідності.
3	Стащук О.В., Хандучка А.М. [51]	Грошовий потік визначається як показник чистого грошового потоку, що є сукупністю розподілених у часі надходжень і витрат, пов'язаних з ліквідністю, ризиком, рухом активів та капіталу підприємства.
4	Крилова О.В. [30]	Грошові потоки - це сукупність грошових надходжень і витрат, що здійснюються підприємством у процесі його діяльності, і характеризують платоспроможність і фінансову стійкість суб'єкта господарювання.
5	Кошельок Г.В. [27]	Грошові потоки визначаються як процеси, пов'язані з отриманням і використанням грошових потоків, що впливають на фінансові результати підприємства і є основою для оптимізації фінансових ресурсів.
6	Осадча О.О., Савіна Н.Б. [39]	Грошові потоки - це динаміка надходжень і витрат коштів, що відображає рух грошових ресурсів підприємства в контексті його фінансової діяльності та забезпечує основою для фінансового аналізу.
7	Хроленко О.І., Лободзинська Т.П. [58]	Грошові потоки розглядаються як елементи фінансової звітності, що демонструють зміни в грошових коштах підприємства, їх вплив на ліквідність і загальний фінансовий стан суб'єкта.

Джерело: розроблено автором на основі [24,27,30,38,49,56,59]

Вітчизняні автори підходять до визначення грошових потоків з різних аспектів, що свідчить про їхню складність і важливість у фінансовому менеджменті.

Так, Коваленко Л.О. акцентує увагу на основному русі коштів, зазначаючи, що грошові потоки включають надходження та вибуття грошових потоків та їх еквівалентів, які виникають внаслідок виробничо-господарської діяльності підприємств [24]. Цей підхід підкреслює важливість грошових потоків як невід'ємної частини фінансових операцій і їх вплив на ефективність діяльності підприємства.

Ясишена В. розширює це визначення, додаючи аспект часу та простору [61]. Він визначає грошові потоки як сукупність розподілених у часі надходжень і видатків, що підкреслює динамічний характер цих потоків. У цьому контексті важливими є ризики, структура та чинник ліквідності, що впливають на фінансовий стан підприємства.

Стащук О.В. та Хандучка А.М. зосереджуються на чистому грошовому потоці, вказуючи на те, що він є сукупністю розподілених у часі надходжень і витрат грошових потоків [51]. Вони вважають, що рух грошових потоків є одним з головних об'єктів управління, пов’язаних з ліквідністю та ризиками, що впливають на рух активів і капіталу підприємства. Важливими аспектами тут є відносний розмір, напрямок та час грошових потоків.

Окрім того, Крилова О.В. [30] акцентує на грошових потоках як основі платоспроможності підприємства, Кошельок Г.В. [28] звертає увагу на оптимізацію фінансової діяльності.

В той же час, Осадча О.О. та Савіна Н.Б. пропонують використання коефіцієнтного аналізу, що демонструє, що грошові потоки можуть бути розглянуті через призму різних аналітичних інструментів [39].

Хроленко О.І. та Лободзинська Т.П. підкреслюють важливість ефективного управління для позитивного розвитку підприємства [58], що свідчить про прагнення авторів до практичного застосування їхніх досліджень у реальних умовах підприємницької діяльності.

Таким чином, кожен автор надає своє бачення грошових потоків, підкреслюючи їхнє значення, елементи та цілі управління. Загалом, вітчизняна наука підкреслює, що грошові потоки є не лише показниками ліквідності, але й важливими елементами управління фінансами підприємств. Вони охоплюють як матеріальні аспекти (надходження та витрати), так і нематеріальні (ризики, структура, ліквідність), що робить їх ключовими для аналізу фінансової стійкості та ефективності управління компанією. Різноманіття підходів до визначення грошових потоків відображає їх комплексність та значущість у сучасному бізнес-середовищі.

З метою подальшого використання категорії грошових потоків у системі управління, на основі всіх наведених визначень грошових потоків підприємства пропонується сформулювати власне визначення і сприймати грошові потоки як систему фінансових потоків, що характеризують зміни в обсязі грошових потоків у результаті господарської діяльності, яка включає в себе як регулярні операційні надходження та витрати, так і інвестиційні та фінансові операції.

Отже, на основі проведеного аналізу можна стверджувати, що економічна сутність грошових потоків підприємства полягає у безперервному русі фінансових ресурсів, що виникають внаслідок його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Грошові потоки відображають всі надходження та витрати грошових потоків і їх еквівалентів, формуючи основний індикатор фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

1.2. Класифікація грошових потоків підприємства

У сучасних умовах ведення бізнесу важливим аспектом фінансової стійкості підприємства є ефективне управління грошовими потоками. За напрямком руху вони поділяються на вхідні та вихідні і їх правильна класифікація допомагає підприємствам оцінити фінансову діяльність та які фактори можуть впливати на його економічну стійкість. У табл. 1.3 наведені види вхідних грошових потоків

Таблиця 1.3 – Види вхідних грошових потоків

Джерело	Характеристика
Грошові надходження від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг	Основне джерело грошових потоків для більшості підприємств.
Оплата дебіторської заборгованості	Надходження від клієнтів за попередніми продажами.
Авансові платежі від клієнтів	Грошові надходження до реалізації товарів або послуг.
Надходження орендної плати	Дохід від орендованих активів.
Надходження від продажу необоротних активів	Реалізація основних засобів, які більше не використовуються.
Надходження від емісії цінних паперів	Грошові потоки від продажу акцій чи облігацій.
Отримання короткострокових і довгострокових кредитів	Грошові кошти, отримані через кредитування.
Отримання субсидій або державної підтримки	Додаткове фінансування від держави.
Отримання дивідендів	Грошові надходження від інвестицій у інші компанії.
Інші грошові надходження	Інші джерела надходжень, які не підпадають під вищезазначені категорії.

Джерело: розроблено автором на основі [12, с. 264]

Вхідні грошові потоки – це всі грошові надходження, які отримує підприємство від різних джерел. Вони відображають процес отримання фінансових ресурсів, необхідних для ведення господарської діяльності. Вихідні грошові потоки – це витрати, які підприємство несе у процесі своєї діяльності. Вони охоплюють усі витрати на закупівлю ресурсів, оплату праці, погашення кредитів та інші обов’язкові платежі.

Вхідні грошові потоки є важливими для забезпечення фінансової стабільності, оскільки вони формуються внаслідок основної діяльності

підприємства, продажу товарів, надання послуг та інших джерел надходжень. Ці потоки забезпечують підприємству можливість фінансувати свої операції та інвестиції.

У табл. 1.4 наведені види вихідних грошових потоків.

Таблиця 1.4 – Види вихідних грошових потоків

Джерело	Характеристика
Придбання сировини і матеріалів	Витрати на закупівлю ресурсів для основної діяльності.
Виплата заробітної плати	Грошові витрати на оплату праці працівників.
Сплата податків і зборів	Витрати на обов’язкові платежі до бюджету.
Капітальні інвестиції	Витрати на придбання або модернізацію основних засобів.
Погашення кредитів	Витрати на повернення отриманих кредитів.
Виплата дивідендів	Витрати на розподіл прибутку між акціонерами.

Джерело: розроблено автором на основі [12, с. 264]

Вихідні грошові потоки відображають витрати підприємства, що виникають внаслідок здійснення виробничої діяльності, виплат зарплат, погашення боргів та капітальних інвестицій. Правильне управління вихідними грошовими потоками є критично важливим для підтримання ліквідності та фінансової стійкості підприємства.

Внаслідок цього відображається чистий грошовий потік, який визначається як різниця між вхідними та вихідними потоками. Він, в свою чергу, слугує показником фінансового стану підприємства на конкретний момент часу і використовується інвесторами та кредиторами, адже високий чистий грошовий потік свідчить про те, що підприємство має достатньо фінансових ресурсів для покриття своїх зобов'язань та інвестування в розвиток. Таким чином, вхідні потоки формують основний ресурс для розвитку, тоді як вихідні витрати повинні бути раціональними і контрольованими для забезпечення фінансової стабільності.

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 (НП(С)БО 1) «Загальні вимоги до фінансової звітності» [38], грошові потоки підприємства класифікуються на три основні види: операційні, фінансові та інвестиційні (табл. 1.5).

Операційна діяльність підприємства є основним джерелом його прибутку. Вона охоплює всі операції, пов’язані з виробництвом і реалізацією продукції

(товарів, робіт, послуг). Операційні грошові потоки визначаються як надходження та витрати, що виникають у результаті основних господарських операцій підприємства. Основними джерелами надходження грошових потоків є реалізація продукції та надання послуг, отримання доходів від діяльності підприємства. Витрати можуть включати оплату виробничих запасів, витрати на оплату праці, а також податкові зобов'язання. Важливим аспектом є контроль за цими витратами, оскільки вони безпосередньо впливають на чистий грошовий потік підприємства.

Таблиця 1.5 – Класифікація грошових потоків за видами діяльності [34]

Вид діяльності	**Джерело надходження грошових потоків**	**Шлях вибуття грошових потоків**
Операційна	Реалізація готової продукції, товарів, робіт, послуг	1) Витрачання на оплату виробничих запасів, товарів, робіт, послуг; 2) Оплата витрат виробничого та загальногосподарського характеру; 3) Виплата заробітної плати працівникам; 4) Оплата зобов'язань з податків і зборів, відрахувань на соціальні заходи.
Фінансова	Розміщення інструментів власного капіталу (акцій, часток у капіталі); розміщення облігацій та інших боргових зобов'язань; отримання довгострокових і поточних кредитів (позик).	1) Викуп цінних паперів, часток у власному капіталі, боргових зобов'язань власної емісії; 2) Погашення довгострокових і поточних кредитів (позик); 3) Виплата дивідендів учасникам.
Інвестиційна	Реалізація необоротних активів; реалізація фінансових інвестицій; надходження від отриманих відсотків, дивідендів, деривативів.	1) Придбання необоротних активів; 2) Придбання фінансових інвестицій; 3) Виплати за деривативами.

Фінансова діяльність охоплює всі операції, пов'язані з отриманням та розміщенням фінансових ресурсів, що може включати розміщення акцій, облігацій, отримання кредитів та позик. Фінансові грошові потоки є важливими для забезпечення розвитку підприємства та реалізації його стратегічних цілей. Основні джерела надходження грошових потоків у фінансовій діяльності включають емісію акцій, облігацій, а також отримання кредитів. Шляхи вибуття можуть включати викуп цінних паперів, погашення кредитів і виплату дивідендів акціонерам. Ефективне управління фінансовими потоками є критично важливим для підтримки стабільності підприємства та залучення додаткових інвестицій.

Інвестиційна діяльність включає придбання і реалізацію необоротних активів, а також фінансових інвестицій. Інвестиційні грошові потоки є важливими для розвитку підприємства, оскільки вони дозволяють забезпечувати зростання активів та підвищувати їхню вартість. Надходження можуть бути отримані від реалізації необоротних активів, фінансових інвестицій, а також доходів у вигляді відсотків чи дивідендів. Витрати пов'язані з придбанням нових активів, що, у свою чергу, може мати вплив на структуру капіталу підприємства.

Окрім цього, грошові потоки можуть бути класифіковані за різними критеріями, які відображають їхню природу та призначення. Відтак, грошові потоки можуть бути класифіковані за обсягом обслуговуваних операцій [60, с. 259]. Наприклад, грошові потоки по одній господарській операції дозволяють детально аналізувати результати окремих видів діяльності підприємства, що може бути корисно для визначення прибутковості кожного сегмента бізнесу. Грошові потоки по структурному підрозділу надають дані про фінансові результати окремих підрозділів, що допомагає оцінити їхню ефективність у контексті загальної стратегії підприємства. Водночас грошові потоки по підприємству в цілому дозволяють оцінити загальний фінансовий стан і ефективність господарювання, що є необхідним для стратегічного управління фінансами.

Класифікація грошових потоків також враховує економічний зміст і призначення. Грошові потоки, пов’язані з отриманням прибутку, спрямовані на підтримку основної діяльності підприємства і забезпечення його фінансової стабільності [60, с. 260]. У свою чергу, потоки, не пов’язані з отриманням прибутку, можуть включати витрати на соціальні програми та благодійність, що демонструє корпоративну соціальну відповідальність підприємства. Обов’язкові грошові потоки, які підприємство зобов’язане сплачувати до державного бюджету, також мають суттєвий вплив на фінансові результати.

Нарешті, грошові потоки класифікуються за методом оцінки в часі. Поточні грошові потоки аналізуються в рамках короткострокового фінансового планування, що дозволяє оцінити можливості підприємства у найближчій

перспективі. На відміну від цього, майбутні грошові потоки оцінюються в рамках стратегічного фінансового планування, з урахуванням дисконтування та інших методів, що допомагає підприємствам прогнозувати фінансові результати, оцінюючи ризики та можливості, що виникають у процесі ведення бізнесу.

Отже, класифікація грошових потоків є важливим інструментом для аналізу фінансової діяльності підприємства, оскільки вона дозволяє систематизувати надходження та витрати, з'ясувати їхнє походження та призначення, а також оцінити фінансову стійкість та ефективність господарювання. Відповідно до класифікації за напрямком руху, грошові потоки поділяються на вхідні та вихідні, які є базовими елементами для розуміння фінансового циклу підприємства. Ця класифікація допомагає визначити, які джерела доходу є найбільш значущими для забезпечення ліквідності, а також які витрати є необхідними для підтримки оперативної діяльності. Класифікація за обсягом обслуговуваних операцій пропонує детальний аналіз грошових потоків, що виникають внаслідок окремих господарських операцій або в структурних підрозділах підприємства, що дає змогу виявити найбільш прибуткові сегменти та оптимізувати витрати на рівні кожного підрозділу або операції. Що стосується економічного змісту і призначення, грошові потоки, пов’язані з отриманням прибутку, підкреслюють основну діяльність підприємства, в той час як обов’язкові потоки наголошують на важливості дотримання законодавчих вимог і відповідальності перед державою. Це, в свою чергу, вказує на необхідність збалансованого підходу до фінансування бізнесу з урахуванням соціальних та економічних зобов'язань. Відповідно, класифікація за методом оцінки в часі дозволяє підприємствам стратегічно планувати майбутні грошові потоки, враховуючи можливі ризики та зміни на ринку. Саме тому грошові потоки з інвестиційної діяльності можуть слугувати базою для оцінки майбутньої фінансової стабільності підприємства.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку та інформаційне забезпечення управління грошовими потоками

У сучасних умовах функціонування підприємств в Україні питання управління грошовими потоками набуває особливої актуальності. Ефективне управління грошовими потоками є запорукою стабільності та фінансової стійкості підприємств, що зумовлює потребу в належному нормативно-правовому регулюванні обліку грошових потоків. Нормативно-правове регулювання обліку грошових потоків і грошових потоків охоплює різні рівні, починаючи з міжнародних стандартів, національних законів та підзаконних актів, до конкретних інструкцій та правил. В цьому контексті важливо розглянути ключові аспекти нормативно-правового регулювання обліку грошових потоків та інформаційного забезпечення управління ними.

В Україні регулювання обліку грошових потоків здійснюється на чотирьох основних рівнях, кожен з яких включає відповідні нормативно-правові акти. Ця багаторівнева структура забезпечує всебічне та ефективне регулювання фінансової звітності підприємств, враховуючи міжнародні стандарти, національні закони та підзаконні акти. Розглянемо детальніше ці рівні в таблиці 1.6.

Основою нормативного регулювання в обліковій практиці є міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, серед яких особливе місце займає Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових потоків» (МСБО 7) [36]. Цей стандарт визначає правила надання інформації про зміни в грошових коштах організації.

Таблиця 1.6 – Нормативно-правове забезпечення обліку грошових потоків

<table>
<tr><td colspan="6">І рівень – Міжнародні нормативно-правові акти</td></tr>
<tr><td colspan="2">Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7) «Звіт про рух грошових коштів»</td><td colspan="2">МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»</td><td colspan="2">МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»</td></tr>
<tr><td colspan="6">ІІ рівень – Національні нормативно-правові акти</td></tr>
<tr><td>Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»</td><td>Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»</td><td>Закон України «Про платіжні послуги»</td><td>Закон України «Про Національний банк України»</td><td>Податковий кодекс</td><td>Господарський кодекс</td></tr>
<tr><td colspan="6">ІІІ рівень – Підзаконні нормативно-правові акти</td></tr>
<tr><td colspan="3">Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»</td><td colspan="3">План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій</td></tr>
<tr><td colspan="6">IV рівень – Інструкції, положення державного рівня</td></tr>
<tr><td colspan="2">Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій</td><td colspan="2">Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні</td><td>Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності</td><td>Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг</td></tr>
</table>

Джерело: розроблено автором на основі [1-14]

Відповідно до вимог МСБО 7, підприємства зобов'язані складати звіт про рух грошових потоків, який поділяє ці потоки на три основні категорії: операційну, інвестиційну та фінансову діяльність. Така класифікація допомагає зрозуміти фінансову ситуацію підприємства, що є важливим для оцінки його платоспроможності та ліквідності.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, зокрема МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» [34] і МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції» [35], також мають вплив на облік грошових потоків. МСБО 21

визначає порядок обліку валютних операцій та курсових різниць, що виникають під час розрахунків у іноземній валюті. Відповідно до цього стандарту, на кінець звітного періоду здійснюється перерахунок монетарних статей, виражених в іноземній валюті, а курсові різниці визнаються в прибутку або збитку періоду. МСБО 29 зазначає, що монетарні статті не підлягають переоцінці в умовах гіперінфляції, оскільки вони вже виражені в грошових одиницях, що діють на кінець звітного періоду, що є важливим для підприємств, які працюють у країнах з економічною нестабільністю та ризиком знецінення грошових активів.

В Україні національне законодавство також регулює облік грошових потоків через основні нормативно-правові акти, зокрема Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», що встановлює вимоги щодо ведення обліку, формування фінансової звітності та забезпечення достовірності фінансової інформації. Закон «Про банки і банківську діяльність» визначає правові основи функціонування банківських установ, а також регулює облік грошових потоків у сфері банківських операцій. Окрім цього, Закони щодо реєстраторів розрахункових операцій і Податковий кодекс України мають безпосередній вплив на управління грошовими потоками, встановлюючи правила для податкових зобов'язань і сприяючи стабільності фінансової діяльності підприємств.

Національні стандарти бухгалтерського обліку, такі як НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [38] і НП(С)БО 22 «Вплив інфляції» [21], встановлюють принципи та процедури, необхідні для коригування фінансових звітів в умовах економічних змін. Варто зазначити, що основною проблемою нормативно-правового забезпечення обліку грошових потоків є відсутність чіткої системи нормативних актів, що регулюють дані відносини, що може призводити до викривлення інформації про монетарні активи в національній валюті, що негативно впливає на прийняття управлінських рішень.

Значна кількість нормативно-правових актів у цій галузі може призводити до непослідовності в обліку та звітності, що, в свою чергу, ускладнює контроль за фінансовими потоками. Для досягнення більш ефективної організації обліку

необхідно адаптувати українське законодавство до стандартів Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), що дозволить усунути суперечності між національними та міжнародними вимогами, що підвищить точність та достовірність фінансової інформації.

Правильний облік грошових потоків є важливою умовою для ефективного управління підприємством. На основі цього обліку здійснюється регулювання грошово-кредитних відносин державою, оскільки він є важливим інструментом для попередження фінансових порушень та махінацій. Ефективне управління грошовими потоками сприяє не тільки поліпшенню діяльності підприємства, але й забезпечує його конкурентоспроможність на ринку.

Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні [46] регулює порядок обліку, зберігання та використання готівкових коштів на підприємстві. Документ визначає вимоги до ведення касових операцій, включаючи порядок приймання, видачі та зберігання готівки, а також детально описує процедури, пов'язані з касовими документами, журналами обліку та регулярними звітами щодо касових залишків. Крім того, Положення включає правила для здійснення внутрішнього контролю за касовими операціями, що допомагає мінімізувати ризики шахрайства та помилок у веденні бухгалтерії.

Інструкція ведення безготівкових розрахунків [43] визначає чіткий порядок здійснення операцій з використанням безготівкових платіжних засобів, таких як банківські перекази, чеки, платіжні картки та інші електронні платежі. Вона регулює способи здійснення розрахунків між підприємствами, визначає вимоги до укладання та виконання платіжних документів, включаючи рахунки-фактури, акти виконаних робіт та інші супровідні документи. Інструкція також описує процедури щодо моніторингу та звітності безготівкових операцій, що забезпечує прозорість та точність у фінансових звітах підприємства.

Інструкція використання Плану рахунків [21] детально пояснює принципи класифікації та застосування рахунків бухгалтерського обліку для відображення фінансових і господарських операцій підприємства. Вона визначає основні групи рахунків (активи, зобов'язання, власний капітал, доходи і витрати), а також надає

вказівки щодо конкретних рахунків і субрахунків для запису окремих операцій. Інструкція також охоплює методи коригування рахунків у випадку помилок чи змін у обліковій політиці підприємства, а також процедури для складання та подання фінансової звітності відповідно до національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

У положенні про інвентаризацію [47] визначено детальні вимоги щодо порядку проведення інвентаризацій майна підприємства, в тому числі товарно-матеріальних цінностей, основних засобів, нематеріальних активів, грошових коштів та зобов'язань. Положення описує процедури організації інвентаризацій, періодичність перевірок, методи оцінки майна та способи документального оформлення результатів інвентаризацій. Крім того, визначено порядок відображення результатів інвентаризації в облікових документах, що допомагає забезпечити точність фінансових звітів і своєчасне виявлення відхилень або нестач.

В наказі про облікову політику підприємства встановлено основні принципи та методи бухгалтерського обліку, які підприємство застосовує для відображення своїх фінансових операцій. Наказ визначає обрані методи оцінки активів, обліку зобов'язань, обчислення амортизації основних засобів, а також принципи формування фінансової звітності та управлінського обліку. Окрім цього, наказ містить рекомендації щодо застосування стандартів міжнародного бухгалтерського обліку, врахування специфіки діяльності підприємства та можливість адаптації облікової політики до змін у законодавстві або ринкових умовах.

Таким чином, нормативно-правове регулювання обліку грошових потоків в Україні включає в себе міжнародні стандарти, національні закони та підзаконні акти. Кожен з цих рівнів відіграє важливу роль у забезпеченні якісного обліку та звітності, що є необхідним для прийняття управлінських рішень та забезпечення стабільності підприємств. Застосування міжнародних стандартів обліку, гармонізація законодавства та вдосконалення підзаконних актів є ключовими напрямками для забезпечення ефективного управління грошовими потоками в

умовах сучасної економіки. Врахування сучасних викликів та адаптація національної системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів сприятиме покращенню інвестиційного клімату та підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародній арені.

1.4. Міжнародна практика управління грошовими потоками підприємства

У сучасній світовій економіці управління грошовими потоками підприємства набуло стратегічного значення, оскільки саме ефективний контроль за рухом коштів забезпечує фінансову стабільність, ліквідність і можливість для майбутнього зростання бізнесу. Одним із ключових інструментів в управлінні грошовими потоками є складання бюджету руху грошових потоків (Cash Flow Budget), що дає змогу прогнозувати надходження та витрати підприємства в різні періоди, що дозволяє не тільки своєчасно виконувати поточні зобов'язання, але й планувати інвестиційну діяльність, орієнтуючись на майбутні фінансові можливості.

Процес прогнозування грошових потоків у міжнародній практиці охоплює три основні часові горизонти:

— короткострокове прогнозування (від тижня до місяця) — це оперативний рівень управління коштами, спрямований на покриття щоденних та щотижневих фінансових потреб компанії;

— середньострокове прогнозування (від місяця до року) — забезпечує фінансову стабільність, дозволяючи передбачати основні витрати та надходження, включно з виплатою боргів та плануванням середньострокових інвестицій;

— довгострокове прогнозування (понад рік) — фокусується на стратегічних аспектах розвитку підприємства, зокрема на капіталовкладеннях та інвестиційній діяльності, що відображає майбутнє зростання та інновації.

Одним із найважливіших аспектів міжнародної практики управління грошовими потоками є збереження достатнього рівня ліквідності. Підприємства повинні дотримуватися балансу між наявністю достатніх коштів для виконання поточних зобов'язань та уникненням надмірної акумуляції грошових ресурсів, які могли б бути використані для інвестування або розширення діяльності.

Серед найпоширеніших інструментів управління грошовими потоками в міжнародній практиці виділяються наступні:

1. Cash pooling (об'єднання грошових коштів) — це метод консолідації залишків коштів різних підрозділів компанії для оптимального використання ліквідності. Такий підхід дозволяє зменшити витрати на залучення фінансування та ефективніше використовувати наявні ресурси.

2. Залучення короткострокового фінансування (овердрафти, кредитні лінії) — ці інструменти дозволяють покривати тимчасові дефіцити коштів, що виникають унаслідок затримок у надходженнях або непередбачуваних витрат.

3. Оптимізація строків платежів та дебіторської заборгованості — з метою мінімізації витрат компанії часто намагаються отримати платежі від клієнтів якомога швидше, при цьому відтерміновуючи виплати постачальникам у рамках договірних умов.

У міжнародній практиці для аналізу грошових потоків широко застосовуються кілька основних методів:

— дисконтовані грошові потоки (DCF) — це один із найважливіших інструментів оцінки вартості компаній та інвестиційних проєктів, який базується на аналізі майбутніх грошових потоків із врахуванням їхньої теперішньої вартості;

— коефіцієнти грошових потоків — показники, такі як коефіцієнт покриття відсотків, коефіцієнт ліквідності та грошовий оборотний цикл. Ці коефіцієнти дозволяють оцінювати ефективність управління грошовими потоками та допомагають менеджерам ухвалювати правильні фінансові рішення.

Особливу увагу міжнародна практика приділяє управлінню валютними ризиками. Для глобальних компаній, які проводять операції в іноземних валютах,

зміни валютних курсів можуть мати суттєвий вплив на грошові потоки. Для мінімізації валютних ризиків використовуються різні інструменти хеджування, серед яких найбільш поширеними є форвардні контракти, опціони та свопи. У контексті міжнародних стандартів звітності, таких як МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» [34], компанії зобов'язані відображати валютні операції за курсом на момент їх здійснення, а також переоцінювати статті фінансової звітності на дату її складання.

Окрему увагу заслуговує управління грошовими потоками в умовах високої інфляції. Згідно з МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції» [35], компанії, що діють у країнах з високими темпами інфляції, повинні коригувати свої фінансові звіти для відображення реальної вартості активів та зобов’язань, що допомагає уникнути спотворення фінансових показників, що надзвичайно важливо для збереження довіри інвесторів і підтримки репутації на міжнародних ринках.

Однією з важливих тенденцій міжнародної практики є централізація управління грошовими потоками. Великі корпорації часто створюють єдиний центр контролю за фінансами, що забезпечує більш ефективне управління ліквідністю, мінімізує витрати на фінансування та дозволяє оперативно розподіляти ресурси між підрозділами компанії. До таких підходів також відноситься трансферне ціноутворення, що дозволяє компаніям перерозподіляти кошти між своїми підрозділами за допомогою внутрішніх розрахунків.

Останнім часом, у зв’язку зі стрімким розвитком цифрових технологій, зростає роль інформаційних систем управління грошовими потоками (Cash Management Systems). Такі системи дозволяють автоматизувати процес моніторингу, аналізу та прогнозування грошових потоків, що значно підвищує ефективність управління фінансами. Крім того, технології Big Data та штучного інтелекту дають змогу більш точно прогнозувати грошові потоки, ідентифікувати ризики та вчасно реагувати на зміни в фінансовому стані підприємства.

Таким чином, ефективне управління грошовими потоками є тим фактором що забезпечує ліквідність, фінансову стійкість та конкурентоспроможність

підприємства на міжнародних ринках. Інтеграція сучасних технологій у цей процес не лише підвищує ефективність управління, але й сприяє підготовці компанії до майбутнього зростання і розвитку.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Основи організації і методичні підходи обліку грошових потоків підприємства та їх удосконалення

Перш ніж розкрити питання організації обліку, пропонуємо охарактеризувати об'єкт дослідження, а саме – ТОВ «РОЗЕТКА.УА» (код ЄДРПОУ 37193071). Так, Rozetka — це українська компанія, заснована 24 червня 2010 року, яка є власником та оператором одного з найбільших інтернет-магазинів в Україні — ROZETKA. Юридична адреса компанії: м. Київ, бульвар Міхновського Миколи, будинок 8-А.

Основний вид діяльності компанії — роздрібна торгівля, що здійснюється фірмами поштового замовлення або через мережу інтернет (КВЕД 47.91). Статутний капітал підприємства становить 4 366 631,73 грн.

ROZETKA, заснована у 2004 році, починала як інтернет-магазин з продажу парфумерії та косметики. З часом вона розширила свій асортимент, включивши електроніку, побутову техніку, одяг, взуття та багато інших товарів, ставши одним із провідних онлайн-ритейлерів в Україні.

Компанія активно бере участь у публічних закупівлях через систему Prozorro, де виступає як постачальник товарів для державних установ. За даними Clarity Project, ТОВ «Розетка. УА» брала участь у 4 752 закупівлях, з яких у 4 746 випадках стала переможцем, підписавши 4 683 договори на суму 47,39 млн грн.

Керівником компанії є Галченко Олексій Олександрович. Контактний телефон: +380445029931.

Тож, ТОВ «Розетка. УА» є ключовим гравцем на українському ринку електронної комерції, пропонуючи широкий асортимент товарів та послуг для споживачів по всій країні.

Переходячи до основного питання пункту, слід одразу відзначити, що облік грошових потоків дозволяє не лише відстежувати рух коштів підприємства, але й гарантує їх своєчасне та коректне відображення в фінансовій звітності, що, в свою чергу, є основою для прийняття управлінських рішень.

Основною метою обліку грошових потоків є забезпечення повної і достовірної інформації щодо надходження та використання грошових коштів підприємства, що дозволяє оцінити ефективність фінансової діяльності, управлінський контроль над рухом грошових коштів, а також підвищити прозорість фінансових операцій. Порядок і методи ведення обліку встановлюються відповідно до вимог законодавства та внутрішніх регламентів підприємства, що забезпечує відповідність фінансової звітності державним стандартам і вимогам. Основним нормативним документом, що регулює порядок проведення готівкових розрахунків, є Положення України щодо ведення касових операцій у національній валюті [15].

Методичні підходи до організації обліку грошових потоків ґрунтуються на використанні різних документів та реєстрів. Найважливішими з них є прибуткові та видаткові касові ордери, банківські виписки, касові книги, а також відповідні первинні документи, що підтверджують операції з коштами. Усі ці документи повинні відповідати вимогам законодавства і забезпечувати точність записів щодо руху коштів підприємства. Крім того, важливим аспектом є забезпечення контролю за касовими операціями, що включає регулярні перевірки та звірку залишків грошових коштів на рахунках підприємства, а також розподіл коштів відповідно до внутрішніх лімітів.

Каса підприємства являє собою спеціально відведене приміщення або зону, призначену для прийому, зберігання та видачі готівки та інших цінностей, що приміщення повинно бути ізольованим, а двері — замикатися зсередини, з наявністю вікна для зручності проведення операцій. До касової зони не допускаються сторонні особи. Усі готівкові кошти підприємства рекомендується зберігати у вогнестійких металевих шафах. У деяких випадках допускається зберігання коштів у звичайних металевих шафах або модульних конструкціях, які

після завершення робочого дня закриваються на ключ і опечатуються сургучною печаткою. Ключі від каси зберігаються у касира, а їх передача стороннім особам або виготовлення копій категорично забороняється [20].

Касові операції здійснюються касирами, які призначаються керівником підприємства. Перед початком роботи касири ознайомлюються з правилами касового обліку та підписують договір про матеріальну відповідальність. У касі зберігаються готівкові кошти, валютні документи, бланки суворої звітності, а також цінні папери, придбані у інших господарюючих суб'єктів. Важливо зазначити, що в касі не повинно залишатися готівки або інших цінностей, що не належать підприємству.

Наприкінці робочого дня залишок готівки в касі не повинен перевищувати встановлений ліміт, який розраховується підприємством самостійно і затверджується підписом керівника та відповідального бухгалтера. Розрахунок цього ліміту підприємство подає в обслуговуючий банк під час відкриття рахунку. У разі перевищення ліміту, готівка має бути внесена в банк до кінця робочого дня. Якщо готівка отримана підприємством у святкові або вихідні дні, вона має бути внесена до банку в наступний робочий день або використана впродовж цього дня, при цьому сума не повинна перевищувати встановлений ліміт.

Процес обліку грошових потоків передбачає інтеграцію різних етапів документообігу, починаючи від первинних документів до регістрів бухгалтерського обліку і закінчуючи фінансовою звітністю. Важливою складовою є взаємодія з банками та іншими фінансовими установами для забезпечення безготівкових розрахунків, що сприяє зниженню потреби в готівкових коштах і оптимізації грошового обороту. Всі ці елементи мають бути належним чином організовані та контрольовані для забезпечення ефективного функціонування обліку грошових потоків.

У зв'язку з цим, організація обліку грошових потоків потребує не лише теоретичних знань та навичок, а й розробки практичних інструментів для контролю та аналізу грошових потоків, що дозволяє підприємствам зменшувати фінансові ризики та підвищувати свою ефективність. Враховуючи важливість цієї

функції, підприємства повинні приділяти увагу постійному вдосконаленню методичних підходів до обліку грошових потоків, щоб забезпечити сталий фінансовий стан і надійність своєї діяльності.

Тож, наступним пропонуємо розглянути думки науковців щодо проблем в обліку грошових потоків. Так, Коблянська Г. Ю. [23] вбачає їх в наступному:

- недосконаліть законодавчо–нормативних актів;

- ухилення від оподаткування використанням не облікових грошових потоків;

- недостатня інформативність про рух реальних грошових потоків;

- послаблена система контролю за збереженням та використанням грошових потоків.

Дійсно, можемо погодитись з першим пунктом, адже сьогодні нормативні акти з питань обліку та первинного оформлення операцій з грошовими коштами потребують докорінного перегляду та доповнення. Можемо помітити, що науковець в основному висвітлює питання щодо нечесного розпорядження грошовими коштами на підприємстві та недостатності контролю за ними. Але при цьому, питання обліку та його організації майже не підіймається. Тож, перейдемо конкретно до даного напрямку дослідження.

Відомо, що більшість підприємств вже перейшли на автоматизовану систему обліку, при цьому, важливим є використання сучасних програм та систем. Тому, істотні якісні зміни в організацію бухгалтерського обліку грошових потоків вносить використання саме сучасних електронно-обчислювальних машин та створюваних на їх основі автоматизованих систем управління, застосування сучасних автоматизованих програм яких дозволяє: підвищити достовірність і оперативність бухгалтерського обліку, підвищити контрольні функції та механізувати і автоматизувати всі планово-економічні розрахунки.

Для вдосконалення обліку грошових потоків на підприємстві важливо впроваджувати сучасні автоматизовані системи, які здатні значно підвищити ефективність фінансових процесів, зменшити кількість помилок та оптимізувати витрати часу й ресурсів. Одним із найбільш популярних інструментів для цього є

система «Клієнт-Банк», яка вже понад шість-сім років активно використовується в Україні. Оцінки банкірів свідчать, що близько 80% клієнтів, що здійснюють регулярні платежі, переходять на цей сервіс. Основною функцією системи є надання можливості підприємствам проводити платежі зі своїх поточних рахунків без необхідності відвідувати банк, що значно спрощує процеси фінансових розрахунків і економить час [10, с. 79].

Для ефективного проведення автоматизації обліку грошових потоків, слід добре уявляти собі, що ж таке автоматизований бухгалтерський облік грошових потоків. При впровадженні автоматизованої системи можна орієнтуватися на існуючу структуру бухгалтерії, де відбувається лише модернізація методів роботи бухгалтерів, тобто витрати і ступінь ризику мінімальні. Або ж переглянути організаційну і функціональну структури підрозділу, перерозподілити обов'язки, розробити нові інформаційні взаємозв'язку.

Отже, з метою підвищення ефективного використання грошових потоків підприємства необхідно виконання наступних основних завдань:

- слід забезпечити правильне і своєчасне відображення операцій в документах по руху грошових потоків і розрахунків;
- чимало значущим служить повсякденний, оперативний контроль за збереженням цінних паперів і готівки в касі організації;
- перевірка використання коштів тільки цілеспрямовано з правильними і своєчасними розрахунками з бюджетом, дотримання форм розрахунків, персоналом, банками, які затверджені в договорах з постачальниками і покупцями.

Найголовнішим в підвищенні ефективності в робочому процесі підприємства вважається знаходження можливих спроб раціонального інвестування вільних грошових потоків подібно ресурсу, що приносять прибуток.

Найчастіше можна виявити ряд недоліків: реєстрація первинних документів з помилками встановлених вимог; порушення графіку документообігу; позаплановий контроль в касі не здійснюється.

Для того щоб усунути ці недоліки необхідно вибрати шляхи удосконалення обліку грошових потоків:

1) необхідним є підвищення рівня відповідальності за неправильне ведення касових операцій, шляхом вжиття заходів такі як адміністративні санкції: зауваження, звільнення, догани;

2) можна підвищити рівень обов'язковості працівників за порушення обмежених термінів надання авансової звітності;

3) пропонується проводити несподівану інвентаризацію каси і розрахунки з фізичними особами, у визначений термін виявлення відхилень в бухгалтерському обліку;

4) підвищення перевірок своєчасного надання звітності касира головному бухгалтеру.

Для підвищення контролю обліку грошових потоків на підприємстві можливо розробити внутрішній обліковий реєстр, що дасть можливість підвищити обліковий контроль за рухом грошових потоків (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Внутрішній реєстр обліку грошових потоків на підприємстві [13]

№	Дата	Рахунок	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Сума для зарахування або списання	Залишок	Ліміт	Термін для зарахування	Джерело надходження	Джерело використання	Документальне підтвердження	Відмітка про запис в касовій книзі	Підстава	Примітки
1													
2													

Основними перевагами використання внутрішнього реєстру обліку для ефективного управління грошовими потоками є:

– забезпечення наявності позначки про запис у касовій книзі, що виключає можливість подвійного запису однієї операції або її не відображення;

– можливість перевірки залишку на рахунку після здійснення нарахувань або списань відповідних сум;

– здійснення контролю за лімітом грошових операцій;

– відображення залишку грошових потоків;

– наявність переліку документів, що підтверджують законність виконаної операції;

– наявність поля для внесення приміток та особливої інформації [13, с. 162].

У рамках автоматизації обліку грошових потоків можна також використовувати комплексні ERP-системи, які дозволяють інтегрувати фінансові дані з іншими бізнес-процесами, такими як закупівля, продажі, управління складами тощо. Впровадження таких систем дає змогу підприємствам автоматично відображати всі грошові операції в реальному часі, зберігати дані в централізованій базі та мінімізувати ймовірність помилок, пов’язаних з дублюванням інформації, що особливо важливо для компаній, що працюють у великому обсязі, оскільки автоматизація таких процесів дозволяє значно зменшити час на обробку фінансових транзакцій.

Ще однією важливою складовою автоматизації обліку є спеціалізовані облікові програми, зокрема для малого та середнього бізнесу. Програми, такі як QuickBooks або Xero, дозволяють здійснювати ефективний контроль за фінансовими потоками, а також забезпечують прозорість у веденні бухгалтерії. Крім того, автоматизовані рішення для прогнозування грошових потоків, наприклад, за допомогою програм Adaptive Insights або Anaplan, дозволяють підприємствам створювати точні фінансові прогнози, що враховують сезонні коливання та інші фактори, які можуть впливати на наявність грошових потоків на рахунках підприємства.

Іншим важливим аспектом автоматизації є впровадження систем електронного документообігу. Вони дозволяють не лише зменшити час на оформлення і передачу фінансових документів, але й інтегрувати ці документи з іншими системами обліку. Такі системи, як M.E.Doc або DocuSign, дозволяють автоматизувати обробку рахунків, накладних і інших важливих документів, що спрощує роботу бухгалтерії та знижує ймовірність помилок у фінансовому обліку.

У свою чергу, це дозволяє підприємствам знизити адміністративні витрати та підвищити рівень ефективності фінансового управління.

Останнім часом великої популярності набуває також впровадження мобільних додатків для контролю за фінансами, що дають змогу керівникам підприємств здійснювати моніторинг грошових потоків і схвалювати платіжні документи онлайн. Такий підхід дозволяє зберігати оперативність у прийнятті рішень і забезпечує доступ до актуальних фінансових даних у будь-який час і з будь-якої точки світу.

Всі ці технології взаємодіють між собою, забезпечуючи комплексний підхід до автоматизації обліку грошових потоків. Вони дозволяють підприємствам не лише знизити витрати на обробку документів і здійснення розрахунків, але й підвищити рівень контролю та прозорості в управлінні фінансами. Крім того, автоматизація таких процесів дає змогу знизити ризики, пов’язані з людським фактором, та зменшити ймовірність фінансових помилок. Впровадження систем, які забезпечують інтеграцію з іншими бізнес-процесами, є важливим кроком для забезпечення стабільності та ефективності фінансової діяльності підприємства в умовах сучасної економіки.

Таким чином, організація обліку грошових коштів та формування звіту про грошові потоки у поєднанні з іншими фінансовими звітами дозволяє оцінити зміни в чистих активах і фінансовій структурі господарюючого суб’єкта. Такий звіт є важливим інструментом для збору інформації про обіг грошових коштів, що є необхідною для оцінки теперішньої вартості майбутніх грошових потоків підприємства.

Враховуючи основні положення чинних нормативних актів, слід підкреслити, що головною метою організації обліку грошових коштів є забезпечення формування достовірної облікової інформації. Ця інформація сприяє наданню органам фінансового управління та контролю даних, які є необхідними для ефективного управління діяльністю підприємства в майбутньому.

Крім того, було досліджено питання щодо удосконалення системи обліку грошових потоків. Використання на підприємстві перелічених заходів комплексно

дасть можливість підприємству перевести всі розрахунки підприємства у безготівкову форму та полегшити роботу працівникам бухгалтерського відділу. В сукупності, впровадження даних пропозицій дозволить зекономити велику кількість часу та засобів.

2.2. Документальне оформлення господарських операцій грошових потоків підприємства

Як зазначено у попередньому розділі, умовно нормативне регулювання питання обліку грошових потоків та їх еквівалентів можна поділити на чотири рівні: перший рівень містить Кодекси та Закони, другий – національні положення, третій – положення та інструкції, останній – це рівень підприємства, головним документом на якому є Облікова політика. Саме в ній прописуються усі особливості стосовно обліку по кожній ділянці. Щодо обліку грошових потоків, то в обліковій політиці повинні висвітлюватися такі питання, як: порядок готівкових розрахунків, оформлення касових операцій, розмежування активів на монетарні та змішані, порядок ведення касової книги і операцій з готівкою. Підприємство відображає чи не відображає ті чи інші питання на свій розсуд, але основні з них цей документ повинен містити. Найголовніше – аспекти, що містить облікова політика, не повинні суперечити інформації, представленої з нормативних актах.

Кожна діяльність є специфічною, а, отже, і облік кожного підприємця індивідуальний. Перейдемо до питання документального оформлення операцій з грошовими коштами, що, як було встановлено раніше, поділяються на готівкові та безготівкові.

При оприбуткуванні готівки в касу підприємства за прибутковими касовими ордерами видається квитанція, яка засвідчується печаткою підприємства. Ця квитанція є відривною частиною прибуткового касового ордера

і підписується головним бухгалтером або працівником, уповноваженим керівником.

Прибутковий касовий ордер (ПКО) є первинним документом, що складається при оприбуткуванні готівки в касу, що документ, який фіксує факт надходження готівкових коштів на підприємство.

Видача готівки з каси здійснюється на підставі видаткових касових ордерів (РКО) або видаткових відомостей. Для оформлення таких документів необхідні підписи керівника та головного бухгалтера або уповноваженого працівника підприємства. До видаткових ордерів можуть додаватися різноманітні документи, такі як заяви на видачу готівки або розрахунки. Якщо на документах, що додаються до видаткових касових ордерів, є дозвільний напис керівника підприємства, його підпис на самих видаткових ордерах не є обов'язковим [59].

Ще одним важливим елементом документообігу є касова книга (додаток В). Процес її ведення та заповнення детально регламентовано в нормативних актах України. Усі записи в касовій книзі мають бути підтверджені відповідними видатковими (РКО) та прибутковими (ПКО) касовими ордерами. Після завершення робочого дня касир перевіряє дані в формі № КО-4 з інформацією, зазначеною в ордерах. За результатами перевірки визначається залишок готівки в касі. Засоби, що перевищують ліміт, перераховуються на розрахунковий рахунок. У разі видачі заробітної плати працівникам або стипендій необхідно також заповнювати і вести розрахунково-платіжну відомість. Відомості в цьому документі повинні бути узгоджені з даними касової книги та РКО.

Безготівкові розрахунки передбачають переказ грошових коштів з рахунку підприємства-платника на рахунок одержувача. У цих операціях фінансовим посередником виступає банк, який надає свої послуги клієнтам, включаючи компанії, підприємців і фізичних осіб. Порядок проведення безготівкових розрахунків строго визначений законодавством. Використання банківських розрахункових операцій знижує потребу в готівці, сприяє концентрації вільних грошових коштів у банках для їх подальшого кредитування, забезпечує

збереження коштів і ефективне їх використання, а також оптимізує та пришвидшує грошовий оборот.

Що стосується безготівкових розрахунків, первинними документами є:

Платіжна інструкція – документ, що використовується для ініціювання платіжної операції з рахунку платника на рахунок отримувача. Платіжна інструкція може бути оформлена в електронній або паперовій формі (додаток Д). Має універсальний характер. Використовується в розрахунках за різноманітними платежами. Найбільш швидка і проста система документообігу.

Банківська виписка є фінансовим документом, що надається клієнту і відображає рух грошових коштів на його поточному або розрахунковому рахунку. Вона є копією записів на рахунку в банку. До виписки додаються документи, отримані від інших підприємств або організацій, на підставі яких були зараховані або списані кошти, а також документи, видані підприємством.

Періодично підприємство отримує виписку з розрахункового рахунку, яка містить інформацію про проведені операції, зокрема списання та зарахування коштів. Виписка показує залишок коштів на поточну дату, надходження, списання протягом дня та залишок на кінець дня. Вона також виступає як регістр аналітичного обліку операцій по розрахунковому рахунку. Усі записи підлягають ретельній перевірці бухгалтерією, і у разі виявлення помилок щодо зарахованих або списаних сум, підприємство повідомляє про це банк. В процесі перевірки на полях виписки зазначають коди кореспондуючих рахунків.

Однак документальне оформлення операцій з цінними паперами залишається недостатньо розвиненим, оскільки відсутні єдині форми первинних документів для обліку цінних паперів, що ускладнює процес бухгалтерського обліку для непрофесійних учасників ринку цінних паперів. Відсутність таких форм призводить до складнощів в обробці операцій з цінними паперами і збільшує час, який бухгалтер витрачає на їх оформлення.

В даний час облікові працівники користуються формами, які затверджені альбомом уніфікованих форм, якщо ж форми в ньому не передбачені, то розробляють їх самостійно для реєстрації господарської операції, що порушує

однаковість використовуваних форм в обліку різних організацій. Єдиним уніфікованим документом з оформлення цінних паперів на сьогодні є Книга обліку цінних паперів, яка містить інформацію про емітентів цінних паперів, найменування, серії, дати випуску цінних паперів.

Інформація, представлена в реєстрі, заснована на таких документах, як договір купівлі-продажу цінних паперів в супроводі акту прийому-передачі, виписки депозитарію і подібних документів в залежності від виду цінного паперу, прийнятого до обліку.

Представимо графік документообігу грошових потоків (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Графік документообігу грошових потоків

Етап процесу	Документи	Відповідальний	Опис дій	Документи на виході
Надходження коштів	Рахунок-фактура, акт виконаних робіт	Відділ продажів, бухгалтерія	Створення документації на отримання коштів	Прибутковий касовий ордер, Платіжна інструкція, чек
Обробка надходжень	Банківська виписка, звіт касира	Бухгалтерія	Перевірка зарахування на рахунок, надходження в касу підприємства	Підтвердження про зарахування
Витрати підприємства	Заявка на оплату, рахунок-фактура	Відділ закупівель, фінансовий відділ	Оформлення заявки на оплату постачальникам	Платіжна інструкція
Завершення платіжного циклу	Платіжна інструкція , підтвердження виконання платежів	Бухгалтерія	Підтвердження виконання платежів	Оновлений облік, фінансові звіти

Цей графік відображає графік документообігу грошових потоків на підприємстві, що показує основні етапи руху грошових коштів та супутніх документів, які забезпечують правильність і прозорість операцій з грошовими потоками. У графіку виділено чотири основні етапи:

1. Надходження коштів:

На цьому етапі підприємство отримує платіжні документи, такі як рахунки-фактури та акти виконаних робіт. Відділ продажів і бухгалтерія

займаються оформленням цих документів та створюють платіжні інструкції, які служать підставою для надходження коштів на рахунок підприємства.

2. Обробка надходжень:

Після того, як кошти надходять на рахунок, бухгалтерія перевіряє банківську виписку і підтверджує зарахування коштів. Це дозволяє забезпечити точність фінансового обліку і підтвердити, що операції виконано коректно.

3. Витрати підприємства:

На цьому етапі оформляються заявки на оплату постачальникам і контрагентам. Відділ закупівель або фінансовий відділ отримує рахунки та документи на оплату, після чого формуються платіжні інструкції для виконання платежів.

4. Завершення платіжного циклу:

Після виконання платежу, бухгалтерія перевіряє підтвердження про виконання платіжних операцій. Це підтвердження дозволяє оновити облікові дані і забезпечити точність фінансових звітів.

Графік демонструє логічну послідовність етапів документообігу грошових потоків і взаємозв’язки між ними, що дозволяє підприємству ефективно керувати своїми фінансами, контролюючи кожен етап обробки коштів та їх руху.

Таким чином, саме документування операцій з грошовими коштами передбачає їх первинне відображення та подальше зведене узагальнення. Як було з’ясовано, первинними та підтверджувальними документами, що підтверджують операції в даній ділянці обліку в розрізі готівкових операцій, є прибуткові та видаткові касові ордери, касова книга, платіжні інструкції, договори про надання послуг, платіжні інструменти тощо.

2.3. Облік грошових потоків в системі аналітичних та синтетичних рахунків підприємства

Облік грошових потоків – це одна з головних операцій, здійснюваний бухгалтерським обліком на підприємстві. Навіть якщо розглядати різні види організаційно-правової форми підприємств, ділянку з обліку руху в будь-якому випадку виходить на перший план. Грошові кошти являють собою суму готівкових коштів в касі організації, а також грошові кошти на розрахункових і валютних та інших рахунках в банках, сюди ж відносяться цінні папери та інші фінансові активи підприємства.

Збільшення грошових потоків, їх правильне використання і контроль над збереженням є одними з найважливіших завдань кожного підрозділу організації, в тому числі бухгалтерської служби. Від правильного ведення обліку залежить:

а) забезпечення платоспроможності економічного суб'єкта;

б) своєчасність розрахунків з постачальниками та підрядниками;

в) своєчасність платежів до бюджету.

Бухгалтерський облік касових операцій має величезне значення для правильної організації грошового обігу і організації розрахунків. Також облік касових операцій відіграє велику роль у зміцненні платіжної дисципліни і в ефективному використанні фінансових ресурсів організації.

Для обліку грошових потоків та їх еквівалентів в Плані рахунків [21] відведено 3 клас «Кошти, розрахунки та інші активи», а саме такі рахунки:

- 30 «Готівка» - для обліку готівкових операцій в національній та іноземній валютах;

- 31 «Рахунки в банках» - для обліку безготівкових операцій в національній та іноземній валютах;

- 33 «Інші кошти» - для обліку грошових документів, коштів в дорозі та електронних грошей в національній валюті;

- 35 «Поточні фінансові інвестиції» - для обліку еквівалентів грошових потоків.

Синтетичний облік грошових потоків та еквівалентів ведеться за кожний субрахунком, відкритим до вищезазначених рахунків. Щодо аналітичного обліку, підприємство самостійно відкриває та веде аналітику відповідно до специфіки

своєї діяльності. До субрахунку 301 «Готівка в національній валюті» можна відкрити наступні аналітичні рахунки першого порядку:

- 3010 «Готівка в національній валюті»;
- 3021 «Готівка в іноземній валюті USD»;
- 3022 «Готівка в іноземній валюті EUR».

Якщо відкривати аналітичні рахунки другого порядку, матимемо наступне:

- 30211 «Готівка в іноземній валюті USD ПАТ «Фармак»;
- 30221 «Готівка в іноземній валюті EUR Procter & Gamble»;
- 30222 «Готівка в іноземній валюті EUR ТОВ «Біофарм»;

Отже, якщо рахунки першого порядку класифікувалися за ознакою виду валюти, то в останньому випадку – вони відкриті по відношенню до об'єкту, з яким ведуться розрахунки – контрагенту.

Розглянувши основи організації синтетичного та аналітичного обліку грошових потоків на підприємстві, перейдемо до розгляду його фактичного ведення та відображення в журналі господарських операцій.

В таблиці 2.3 наведено відображення в обліку операцій, здійснюваних через касу підприємства.

На підприємствах, де працюють операційні каси (продаж квитків, оплата послуг зв'язку, обмін валюти тощо) відкриваються субрахунки 3011 «Готівка в національній валюті в операційній касі» та 3012 «Готівка в іноземній валюті в операційній касі».

У касі підприємства зберігаються не лише готівкові кошти в національній і іноземній валютах, але й такі цінності, як: цінні папери, акції, облігації, чеки, векселі, депозитні сертифікати, акредитиви, бланки суворого обліку, марки, дорожні чеки, проїзні документи, золото та інші дорогоцінні метали у вигляді зливків, пластин та монет. За наявністю в касі компанії бланків цінних паперів або суворого обліку, кожний з них повинен піддаватися обліку. З цією метою підприємства використовують форми, що затверджено наказом Міністерства статистики України від 11 березня 1996 р. № 67 «Про затвердження типових форм первинного обліку бланків суворої звітності» [48].

Таблиця 2.3 – Відображення в обліку готівкових операцій

№	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	Одержано готівку з рахунку в банку	301	311	50 000
2	Одержано готівку від покупця в оплату продукції, товарів, послуг	301	361	5 000
3	Внесено готівку за відшкодування завданих внесків	301	375	3 000

Продовження таблиці 2.3

4	Одержано готівку в рахунок заборгованості за внесками засновників до статутного капіталу	301	46	400
5	Надійшла в касу виручка від продажу товарів у роздрібній торгівлі	301	702	5 000
6	Внесено готівку за відшкодування завданих внесків	301	375	5 000
7	Видано готівку підзвітній особі	372	301	4 500
8	Видано працівникам заробітну плату готівкою	661	301	4 000
9	Внесено готівку на рахунок в банку	311	301	20 000

В процесі здійснення діяльності організації основна частина розрахунків здійснюється безготівковим шляхом. Безготівкові розрахунки здійснюються за допомогою платіжних інструкцій. В табл. 2.4 наведено відображення операцій на рахунку в банку.

На рахунках в банку підприємства зосереджуються вільні грошові кошти і надходження за реалізовану продукцію, виконані роботи і послуги, і інші зарахування. З рахунків в банку здійснюються майже всі платежі підприємства:

- оплата постачальникам за товари, матеріали, послуги;
- погашення заборгованості бюджету;
- фонду соціального страхування;
- перерахування заробітної плати співробітникам організації;
- матеріальної допомоги, премій і т. п.

Таблиця 2.4 – Відображення в обліку безготівкових операцій

№	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	Погашено дебітором довгострокову заборгованість шляхом безготівкового перерахування коштів	311	18	5 000
2	Отримано готівкові кошти до каси, зняті в банку	311	301	400
3	На рахунок в банку одержано кошти від засновників	311	46	4 000
4	Сплачено покупцями раніше одержані цінності, роботи, послуги	311	361	5 000
5	Перепродані акції власної емісії	311	45	5 000

6	Зараховано на поточний рахунок короткостроковий кредит	311	601	10 000
7	Зараховано на поточний рахунок довгостроковий кредит	311	501	12 000
8	Зараховано на поточний рахунок цільове фінансування	311	48	4 000
9	Сплачено з рахунку в банку фінансові інвестиції (акцій, облігацій інших підприємств)	14 (35)	311	4 500
10	З рахунку в банку погашено заборонність постачальникам	631	311	20 000
11	З рахунку в банку погашено заборонність за податками й платежами в бюджет	641	311	8 000

Продовження таблиці 2.4

12	З рахунку в банку погашено заборонність за єдиним соціальним внеском	651	311	7 000
13	З рахунку в банку перерахована заробітну плату працівникам	661	311	25 000
14	З рахунку в банку погашено заборонність за дивідендами	671	311	15 000

Джерело: згруповано за інформацією [21]

Видача грошей, а також безготівкові перерахування з цього рахунку банком здійснюються на підставі наказу підприємства власника розрахункового рахунку або з його згоди (акцепту).

Для обліку наявності та руху еквівалентів грошових потоків Планом рахунків бухгалтерського обліку призначений рахунок 35 «Поточні фінансові інвестиції», а саме субрахунок 351 «Еквіваленти грошових потоків», за дебетом якого відображають придбання грошових еквівалентів, за кредитом – зменшення їх вартості та вибуття.

Підставою для таких операцій з еквівалентами грошових потоків, як, наприклад, переведення еквівалентів грошових потоків у довгострокові фінансові інвестиції або їх придбання, є належно складений та заповнений Договір, а також бухгалтерська довідка.

Бухгалтерський облік потребує ретельної категоризації та аналізу впливу, пов'язаного зі змінами вартості валюти, на фінансові записи. Таке розповсюдження може бути вкоріненим у сучасному підході до фінансового обліку щодо змін валютного курсу, що позначається здатністю демонструвати ці варіації в різних бухгалтерських записах. Простіше кажучи, рахунки 714 і 945 виявляють коливання обмінних курсів, тоді як рахунки 711 і 942 демонструють результати порівняння міжбанківських валютних курсів із курсами Національного

банку (НБУ), що відображає узагальнений диспаритет обмінних курсів [49, с. 316].

Таблиця 2.5 – Відображення в обліку операцій з еквівалентами грошових коштів [31]

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	Придбано грошові еквіваленти	351	30/31	5 000
2	Нараховано відсотки за еквівалентами грошових потоків	373	732	400
3	Отримано нараховані відсотки	311	373	400
4	Переведено еквіваленти грошових потоків у довгострокові фінансові інвестиції	14	351	5 000
5	Придбано довгострокові фінансові інвестиції в обмін на еквіваленти грошових потоків	14	351	5 000
6	Погашено довгострокову дебіторську заборгованість еквівалентами грошових потоків	351	16	4 500
7	Погашено еквівалентами грошових потоків заборгованість за внесками до зареєстрованого статутного капіталу	351	46	12 000
8	Надійшли кошти від погашення грошових еквівалентів	30/31	351	4 000

Перш ніж розглянути облік курсових різниць, пропонуємо дослідити такі операції, як продаж або купівля іноземної валюти, що також може здійснюватися як готівковим, так і безготівковим шляхом.

Продаж готівкової іноземної валюти відображають:

а) дебет субрахунку 301, кредит субрахунку 711 на суму одержаної готівки в українській валюті;

б) дебет субрахунку 942, кредит субрахунку 302 - списання проданої готівкової іноземної валюти на реалізацію. Залишки по субрахунках 711 і 942 переносяться на субрахунок 792.

Відображення в обліку операцій купівлі іноземної валюти представлено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Відображення в обліку операцій з купівлі іноземної валюти [53]

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	Перераховано уповноваженому банку для купівлі доларів США	333	311	11 600
2	Перераховано збір до пенсійного фонду	333	311	114
3	Зараховано валюту за курсом НБУ	312	333	14 000 грн

Продовження таблиці 2.6

4	Сплачено збір до пенсійного фонду	651	333	114
5	Нараховано збір до пенсійного фонду	92	651	114
6	Нараховано комісійну винагороду банку за купівлю валюти	92	333	60
7	Повернуті зайво перераховані кошти	311	333	140
8	Різниця між витратами і еквівалентом придбаної іноземної валюти (5800 - 5500 + 57 - 57 -30 - 70)	92	333	200
9	Списано адміністративні витрати	791	92	574

В результаті конвертації іноземної валюти в гривні можуть виникнути курсові різниці, які, зокрема, при перекладі залишків грошових коштів на касі організації та коштів на банківських рахунках на звітну дату щомісяця визнаються в складі інших доходів і витрат організації. Відображення в обліку курсових різниць представлена в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Відображення в обліку курсових різниць [53]

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	Курсові різниці, які виникли в результаті перерахунку залишку грошових коштів у іноземній валюті в касі та на рахунках в банках:			
1.1	Збільшення валютного курсу	302/312	714	800
1.2	Зменшення валютного курсу	945	302/312	800

Позитивні курсові різниці (зростання курсу іноземних валют), що є доходом підприємства, відображаються за дебетом рахунків 30 і 31 та кредитом субрахунку 714. Зниження курсу іноземних валют, як негативні операції для підприємства, відображаються за дебетом субрахунку 945 (витрати) і кредитом

рахунків 30 або 31. Обороти по субрахунках 714 і 945 переносяться на рахунок 79: списання втрат від операційної курсової різниці здійснюється через дебет рахунку 79 і кредит субрахунку 945, а списання доходу від операційної курсової різниці — через дебет субрахунку 714 і кредит рахунку 79.

Крім вищезазначених операцій, також можливі внутрішні розрахунки на підприємстві з використанням валюти, наприклад, як видача авансу підзвітній особі . Облік грошових коштів в іноземній валюті на підприємстві відображено в таблиці 2.8.

Готівкова іноземна валюта може прийматися в касу суб'єкта валютних операцій, вноситися в касу банку, в якому відкрито рахунок суб'єкта валютних операцій, або в касу іншого банку. При внесенні готівкової іноземної валюти в касу банку для її зарахування (перерахування) на рахунок суб'єкта валютних операцій, відкритий в банку, співробітник, відповідальний за внесок готівки в банку представляє заповнену заяву на внесок.

Таблиця 2.8 – Відображення в обліку грошових коштів в іноземній валюті [31]

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	*2*	*3*	*4*	*5*
1	Видано керівникові аванс в доларах (500 грн*40 $/грн = 20000 грн)	372	302	500$ 20 000 грн
2	Затверджено звіт про використання коштів / електронних грошей, виданих на відрядження або під звіт (320 грн*40$/грн = 12800 грн)	92	372	320$ 12 800 грн
3	Працівник повернув до каси не використану під час відрядження частину авансу в інвалюті (180$*39,9 грн.)	302	372	180$ 7 182 грн
4	При поверненні працівником невикористаної частини інвалютного авансу виникла курсова різниця, а отже, підприємство визнає витрати (40грн/$-39,9грн/$)*180 = 18 грн.	945	372	18 грн

Відображення в обліку операцій на поточному рахунку в іноземній валюті представлена в таблиці 2.9.

Для зняття готівкової іноземної валюти з рахунку суб'єкта валютних операцій в банку одержувач коштів представляє заповнену заяву на зняття та документи, що служать підставою для зняття. Аналітичний облік грошових коштів в іноземній валюті здійснюється на підставі виписок з валютних рахунків за видами валют і курсовими різницями.

Таким чином, побудова ефективної системи бухгалтерського обліку та контролю грошових потоків є ключовим елементом для забезпечення стабільного функціонування підприємства. Важливою умовою є правильне відображення всіх етапів руху грошових коштів, починаючи від дотримання нормативно-правових вимог, заповнення первинних документів, узагальнення та систематизації інформації в регістрах і до складання звітності. Така система не лише сприяє збереженню точності та прозорості фінансових операцій, але й дозволяє своєчасно виявляти можливі ризики або невідповідності, що можуть виникати в процесі управління грошовими потоками.

Таблиця 2.9 – Відображення в обліку операцій на поточному рахунку в іноземній валюті [31]

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	*2*	*3*	*4*	*5*
1	Отримано передоплату від нерезидента	316	681	5 000
2	Перераховано передоплату нерезиденту	371	312	5 000
3	Отримано оплату від нерезидента	316	362	5 000
4	Перерахована оплата нерезиденту	632	312	5 000
5	Отримано в касу іноземну валюту з поточного рахунку в іноземній валюті	302	312	10 000
6	Перераховано валюту для продажу на міжбанківському валютному ринку	334	312	8 000
7	Зарахована валюта на поточний рахунок в іноземній валюті, придбана на міжбанківському валютному ринку	312	333	8 000
8	Відображено курсову різницю (операційну, неопераційну): • при зростанні курсу іноземної валюти:			
8.1	– на залишок коштів на поточному рахунку в іноземній валюті	312	714/744	400
8.2	– на залишок дебіторської заборгованості	362	714/744	500
8.3	– на залишок кредиторської заборгованості	945/974	632	300

	• при зниженні курсу іноземної валюти:			
8.4	– на залишок коштів на поточному рахунку в іноземній валюті	945/974	312	400
8.5	– на залишок дебіторської заборгованості	945/974	362	500
8.6	– на залишок кредиторської заборгованості	312	714/744	300

Здійснення правильного обліку грошових коштів є одним із важливих аспектів для ефективної фінансової діяльності підприємства. Всі етапи процесу, від заповнення первинних документів до формування фінансової звітності, повинні бути грамотно організовані для того, щоб забезпечити раціональний розподіл і використання коштів. Адже саме від правильності та оперативності цих процесів залежить не лише своєчасність виконання фінансових зобов'язань підприємства, а й здатність ефективно управляти фінансовими ресурсами в умовах мінливого економічного середовища.

В результаті, впровадження дієвої системи обліку грошових потоків дозволяє підприємствам не тільки ефективно управляти своїми фінансами, а й забезпечити довгострокову стабільність та конкурентоспроможність на ринку. Ефективний контроль і облік грошових потоків сприяють збереженню ліквідності підприємства, оптимізації витрат та поліпшенню фінансових результатів. Таким чином, створення правильно налаштованої системи обліку та контролю грошових потоків є важливою передумовою для успішного ведення фінансової діяльності підприємства, що забезпечує його подальший розвиток і здатність адаптуватися до змінюваних економічних умов.

2.4. Узагальнення інформації з обліку грошових потоків у фінансовій звітності підприємства та використання її у процесі управління

Важливість достовірної, якісно складеної бухгалтерської (фінансової) звітності складно переоцінити. Саме така звітність є гарантією лояльності

перевіряючих органів, довіри державних структур, кредиторів, потенційних інвесторів та інших стейкхолдерів компанії.

Маючи на руках реальні дані про результати діяльності компанії, внутрішні і зовнішні користувачі бухгалтерської (фінансової) звітності отримують ефективний інструмент для оцінки її фінансового стану і побудови довгострокових прогнозів розвитку.

Відповідно до закону України від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» бухгалтерська (фінансова) звітність повинна давати достовірне уявлення про фінансовий стан компанії на звітну дату, фінансовий результат її діяльності та рух грошових потоків за звітний період [16].

Оцінкою якості і достовірності звітності для зниження інформаційного ризику в економіці в першу чергу покликані займатися незалежні аудитори, діяльність яких останнім часом піддається жорстокій критиці.

Необхідно зауважити, що велика частина цієї критики абсолютно обґрунтована, так як збиток, нанесений аудиторами за останні десять років в світі, обчислюється десятками мільярдів доларів США.

Діяльність аудиторів на території України в цілому збігається з тенденціями на загальносвітовому ринку. Розглядаючи ринок аудиту в Україні, нескладно помітити, що крім великих незалежних аудиторських компаній на ринку присутня безліч дрібних фірм, якість послуг, що надаються яких викликає великі сумніви. Незважаючи на безліч виявлених фактів про надання неякісних послуг аудиторами, мова не може йти тільки про несумлінне виконання ними своїх зобов'язань.

Якість надання аудиторськими компаніями послуг безпосередньо пов'язана з поточним станом науки про аудит. Найчастіше саме прогалини в методологічних засадах аудиту призводять до непоправних наслідків в діяльності як самих компаній, так і всіх стейкхолдерів, що користуються інформацією, що міститься в бухгалтерській (фінансової) звітності.

Найважливішою формою бухгалтерської (фінансової) звітності, що підлягає аудиторській перевірці на предмет якості її складання, є звіт про рух грошових потоків (ЗРГК), який дозволяє отримати інформацію про їх надходження і виплати за звітний період.

Складання звіту про рух грошових коштів може здійснюватися двома основними методами: прямим і непрямим. Обидва методи дозволяють відобразити рух грошових коштів за трьома видами діяльності підприємства — операційною, інвестиційною та фінансовою, але підходи до формування операційної частини суттєво відрізняються.

Прямий метод передбачає безпосереднє відображення всіх надходжень і виплат грошових коштів за операційною діяльністю. Для цього використовуються дані з первинних документів, таких як касові книги, банківські виписки та інші бухгалтерські реєстри. Цей метод дає змогу детально побачити джерела надходжень, наприклад, виручку від реалізації продукції чи орендні платежі, а також напрями витрат, такі як оплата праці, податки чи закупівлі матеріалів. Завдяки такій деталізації прямий метод є корисним для оперативного контролю за рухом грошових коштів і їх планування. Однак він є трудомістким через необхідність обробки великого обсягу даних і не завжди дозволяє побачити взаємозв'язок між прибутком і рухом грошових коштів.

Непрямий метод базується на коригуванні чистого фінансового результату підприємства, тобто прибутку або збитку, для визначення грошового потоку від операційної діяльності. У цьому випадку до чистого прибутку додаються негрошові статті, такі як амортизація, і враховуються зміни в оборотних активах і зобов’язаннях, наприклад, дебіторської та кредиторської заборгованості, запасів. Такий підхід дозволяє краще зрозуміти взаємозв’язок між фінансовими результатами підприємства та його грошовими потоками. Непрямий метод є простішим у застосуванні, оскільки базується на вже підготовлених даних фінансових звітів, але менш деталізований, що може ускладнити аналіз окремих статей руху коштів.

Прямий метод зазвичай застосовується для внутрішнього аналізу та оперативного управління, оскільки він забезпечує більше деталей для прийняття управлінських рішень. Непрямий метод, у свою чергу, широко використовується у фінансовій звітності відповідно до міжнародних стандартів, таких як МСФЗ, оскільки дозволяє простежити зв’язок між звітом про фінансові результати і рухом грошових коштів. У практиці складання звітності підприємства можуть комбінувати ці методи, використовуючи прямий метод для операційної діяльності та непрямий для відображення інвестиційної й фінансової діяльності. Такий підхід забезпечує комплексне відображення грошових потоків та їх ролі у фінансовій діяльності підприємства.

Грошові потоки підприємства частково відображаються і в інших формах фінансової звітності, таких як баланс і звіт про фінансові результати, хоча їх детальна структура розкривається саме в звіті про рух грошових коштів.

У балансі інформація про грошові потоки знаходить відображення у розділі "Оборотні активи", зокрема у статті "Грошові кошти та їх еквіваленти". Ця стаття показує залишок коштів на початок і кінець звітного періоду, але не деталізує джерела надходжень чи напрями використання. Таким чином, баланс фіксує лише фінальний результат руху грошових коштів без уточнення, як саме вони використовувалися чи отримувалися.

У звіті про фінансові результати грошові потоки частково відображаються через показники доходів і витрат, що стосуються операційної діяльності. Наприклад, виручка від реалізації продукції, собівартість реалізованих товарів, адміністративні витрати та витрати на збут можуть мати зв’язок із грошовими потоками. Однак цей звіт не враховує фактичний рух грошових коштів, оскільки базується на методі нарахування, а не касовому методі. Це означає, що дохід або витрати можуть бути відображені в звіті незалежно від того, чи було здійснено фактичне отримання або виплату коштів у звітному періоді.

Щодо Звіту про власний капітал, то він не є безпосереднім джерелом інформації про грошові потоки підприємства, оскільки він не охоплює всі зміни, що відбуваються в рухах грошових коштів. Однак, в рамках цього звіту можуть

бути відображені зміни у власному капіталі, що прямо чи опосередковано пов'язані з грошовими потоками, особливо в контексті фінансової діяльності підприємства.

У Звіті про власний капітал зазвичай висвітлюються такі аспекти:

1. Зміни у статутному капіталі. Якщо підприємство випускає нові акції або проводить інші операції з капіталом (наприклад, збільшення або зменшення капіталу), це може бути результатом грошових потоків, пов'язаних з фінансовою діяльністю, що відображається в звіті про рух грошових коштів.

2. Нерозподілений прибуток або збиток. Рух нерозподіленого прибутку також може відображати результат операцій, які мали вплив на грошові потоки, зокрема на операційні, інвестиційні та фінансові потоки. Наприклад, виплата дивідендів, що відображається у звіті про рух грошових коштів, зменшує нерозподілений прибуток у звіті про власний капітал.

3. Виплата дивідендів та викуп акцій. Виплата дивідендів і викуп акцій, як частина фінансових потоків, відображається у звіті про рух грошових коштів, а також може бути зафіксована в зміні в звіті про власний капітал через зменшення відповідних статей капіталу.

4. Інші операції, що впливають на власний капітал. Зміни в капіталі, спричинені переоцінкою активів чи коригуваннями, можуть впливати на власний капітал, хоча не завжди прямо пов’язані з грошовими потоками. Вони можуть бути обумовлені різними фінансовими операціями, які в свою чергу можуть мати вплив на фінансові потоки.

Хоча звіт про власний капітал і не є прямим джерелом інформації про грошові потоки, зміни в статтях капіталу, особливо в частині фінансової діяльності (наприклад, виплата дивідендів), можуть бути відображені як результат певних грошових потоків, що детально пояснюються у звіті про рух грошових коштів.

На основі проведеного дослідження пропонуємо створити комплексну таблицю щодо представлення інформації про грошові потоки в різних формах звітності підприємства (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Відображення грошових потоків в різних формах звітності підприємства

Форма звітності	Ключові аспекти, що стосуються грошових потоків	Відображення грошових потоків
Баланс	Грошові кошти та їх еквіваленти (Активи), Кредиторська та дебіторська заборгованість (Зобов'язання)	Відображає ліквідність через залишки грошових коштів, вплив операційної, інвестиційної та фінансової діяльності на грошові потоки.
Звіт про фінансові результати	Грошові надходження чи виплати від операційної діяльності (Коригування чистого прибутку), Амортизація	Грошові надходження та виплати, пов’язані з операційною діяльністю, фінансовий вплив може бути непрямо відображений (наприклад, через амортизацію).
Звіт про рух грошових коштів	Операційні, інвестиційні та фінансові грошові потоки; Прямий чи непрямий метод представлення	Безпосередньо відображає грошові надходження та витрати, що виникають внаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.
Звіт про зміни у власному капіталі	Зміни в нерозподіленому прибутку (вплив виплат дивідендів або інших капітальних операцій)	Зміни у власному капіталі через виплату дивідендів, коригування акціонерного капіталу, розподіл прибутку або збитків, що впливає на грошові потоки опосередковано.

Джерело: розроблено автором на основі проведеного дослідження та Додатку Ж

Таким чином, хоча баланс і звіт про фінансові результати надають важливу інформацію про фінансовий стан і результати діяльності підприємства, вони не дозволяють повністю проаналізувати рух грошових коштів. Звіт про рух грошових коштів є доповненням до цих форм, забезпечуючи цілісне уявлення про фінансові потоки, необхідне для ухвалення управлінських рішень і оцінки ліквідності підприємства.

РОЗДІЛ 3
ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ У ТОВ «РОЗЕТКА.УА» ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Методика аналізу грошових потоків

Аналіз ефективності процесу управління грошовими потоками підприємства є важливим етапом оцінки фінансового стану компанії. Він дозволяє визначити, наскільки ефективно підприємство управляє своїми фінансовими ресурсами для забезпечення безперебійної діяльності та підтримки фінансової стабільності. Основною метою такого аналізу є виявлення можливостей для оптимізації грошових потоків, зниження фінансових ризиків і забезпечення сталого розвитку підприємства.

Процес аналізу ефективності управління грошовими потоками можна умовно поділити на кілька етапів. Першим етапом є оцінка загальних грошових потоків, яка включає вивчення руху коштів через підприємство в межах операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Для цього використовуються такі фінансові звіти, як «Звіт про рух грошових коштів» і «Баланс», які надають вичерпну інформацію про надходження та вибуття коштів на підприємстві.

Другим етапом є аналіз структури грошових потоків. Зокрема, необхідно оцінити, яка частина грошових коштів спрямовується на операційну діяльність, а яка – на інвестиційні чи фінансові потреби. Розподіл грошових коштів між різними видами діяльності дозволяє виявити залежність від зовнішніх фінансових ресурсів і вивчити здатність підприємства генерувати кошти в межах своєї операційної діяльності, що дає змогу зрозуміти, чи підприємство здатне фінансувати свою діяльність без постійної залежності від позик або додаткових інвестицій.

Третім етапом є аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства, який визначає здатність компанії своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання, що важливо для прогнозування фінансових ризиків та забезпечення стійкості підприємства в умовах змінного ринку. В рамках цього аналізу використовуються такі показники, як ліквідність активів, коефіцієнт поточної ліквідності та коефіцієнт швидкої ліквідності.

Четвертим етапом є факторний аналіз, який дозволяє дослідити вплив різних факторів на ефективність управління грошовими потоками. Зокрема, необхідно враховувати вплив змін на рівень прибутковості, зміни в зовнішньому середовищі, а також ефективність внутрішнього управління. Факторний аналіз дозволяє виявити ключові фактори, які визначають успіх чи невдачу в управлінні грошовими потоками, і допомагає розробити стратегії для покращення фінансової ефективності підприємства.

На основі цих етапів можна зробити висновки щодо загальної ефективності управління грошовими потоками підприємства. Якщо підприємство демонструє високий рівень самофінансування та здатне своєчасно виконувати свої зобов'язання, це свідчить про ефективність процесу управління грошовими потоками. У випадку, якщо є проблеми з ліквідністю, платоспроможністю або залежністю від зовнішніх джерел фінансування, то необхідно розробити стратегії для поліпшення грошового обігу та зменшення фінансових ризиків.

Основними джерелами для вивчення грошових потоків підприємства є його фінансова звітність, зокрема «Звіт про рух грошових коштів», «Баланс», «Звіт про фінансові результати», а також «Примітки до фінансової звітності». Кошельок Г.В. акцентує увагу на тому, що для ефективного аналізу інформація повинна бути орієнтована на конкретні цілі, такі як: оцінка достатності грошових коштів для підтримки стабільної діяльності підприємства; аналіз ефективності та оптимальності використання фінансових ресурсів у рамках операційної, інвестиційної та фінансової діяльності; дослідження факторів, що впливають на грошові потоки, і прогнозування їх збалансованості за часом та обсягом, щоб

забезпечити своєчасну платоспроможність та фінансову стійкість підприємства в коротко- та довгостроковій перспективі [28].

Звіт про рух грошових коштів є важливим інформаційним джерелом для аналізу, оскільки він дозволяє керівництву підприємства визначити, чи є достатньо коштів для виконання зобов'язань по поточній діяльності, які можливості для фінансування інвестицій, чи є здатність до збільшення виплат персоналу, а також чи зможе підприємство погашати кредити в майбутньому. Отже, цей звіт допомагає в плануванні інвестиційної та фінансової політики підприємства.

Використання даних зі звіту про рух грошових коштів в аналізі грошових потоків дає кілька очевидних переваг, таких як встановлення рівня фінансування різних видів діяльності за рахунок власних фінансових ресурсів, визначення залежності підприємства від зовнішніх фінансових ресурсів у процесі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, а також можливості створення грошових резервів і прогнозування рівня платоспроможності в майбутньому [11].

Грошові потоки підприємства є складним та різноманітним явищем, яке включає широкий спектр надходжень і витрат, що зумовлено різноманітністю видів діяльності підприємства [55]. Тому, при аналізі грошових потоків важливо оцінити як вхідні, так і вихідні потоки, що дозволяє отримати конкретні відповіді на питання, пов’язані з управлінням грошовими потоками підприємства (рис. 3.1). Так, в процесі аналізу можуть застосовуватися різноманітні методи, прийоми та моделі, кількість і різноманітність яких залежать від цілей аналізу та завдань, які необхідно вирішити в кожному окремому випадку [5].

Вибір методів комбінування показників при аналізі грошових коштів підприємства залежить від мети та завдань цього аналізу. Незалежно від обраної комбінації показників, основою для проведення аналізу є інформація, зібрана з бухгалтерського обліку, зокрема з оборотно-сальдової відомості по рахунках, на яких відображається інформація про грошові кошти, дебіторську та кредиторську

заборгованість, а також з балансу, звіту про фінансові результати та звіту про рух грошових коштів [11].

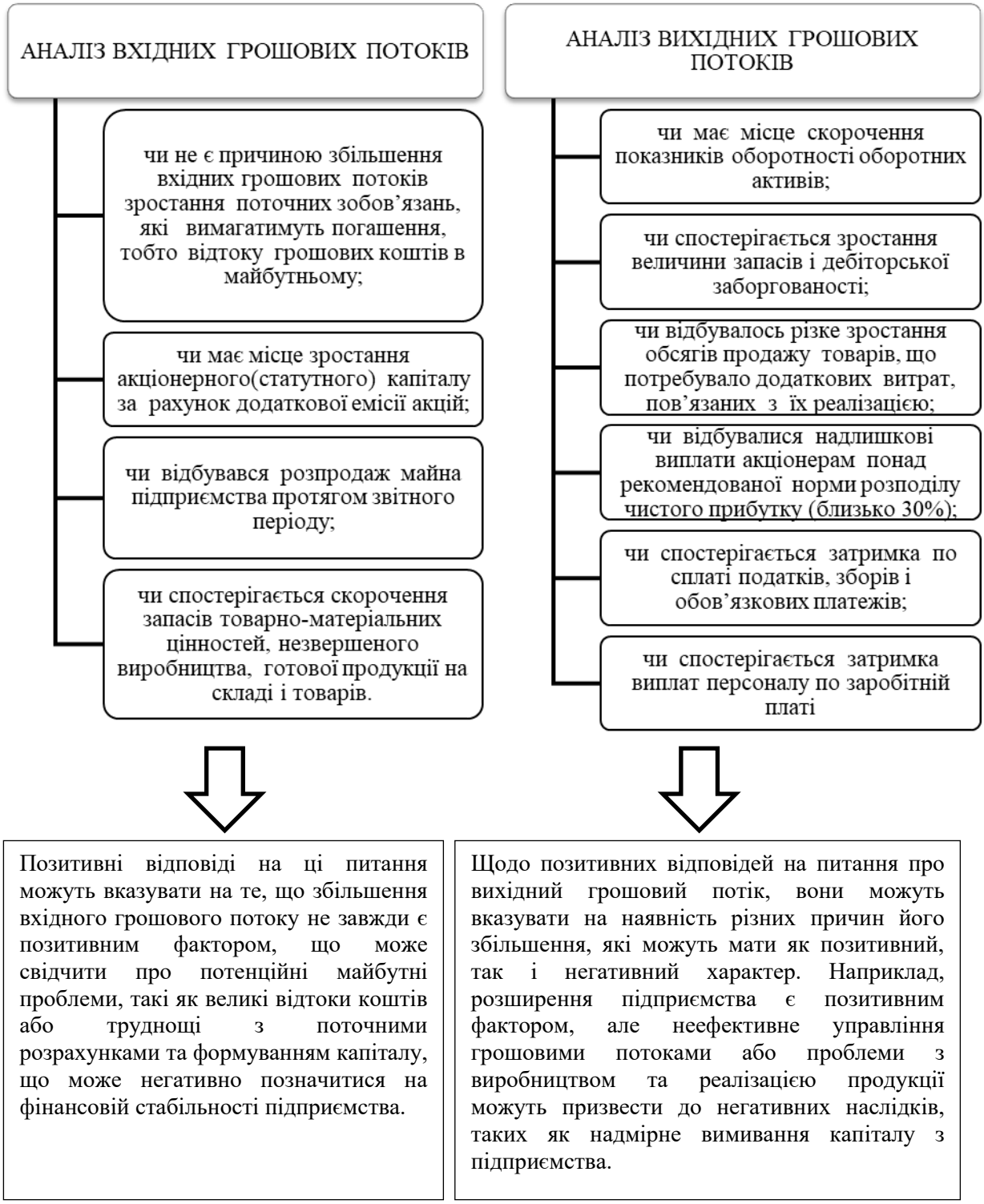

Рисунок 3.1 – Аналіз вхідних та вихідних грошових потоків підприємства [37]

Аналіз фінансових показників підприємства, зокрема, коефіцієнтів, які використовуються для оцінки ефективності управління грошовими потоками, потребує систематичного підходу, що включає вивчення змін цих показників протягом певного періоду часу. Оцінка в динаміці дозволяє виявити як позитивні, так і негативні тенденції, що відображають реальний стан справ на підприємстві, та дає змогу розробити ефективні заходи для коригування управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію діяльності. Важливою складовою цього процесу є визначення темпів зміни коефіцієнтів, а також обчислення абсолютних і відносних відхилень, що допомагають оцінити конкретний вплив змін на загальну картину.

Ключовим етапом фінансового аналізу є факторний аналіз, який дозволяє кількісно оцінити вплив різних факторів на рентабельність і ефективність використання грошових коштів підприємства. В межах цього аналізу використовуються різні методи моделювання, такі як прямий і зворотний факторний аналіз, детермінований і стохастичний аналіз, а також методи розширення, оптимізації та скорочення факторних систем. Завдяки таким підходам можна глибше зрозуміти механізми, що лежать в основі змін фінансових показників, та спрогнозувати їх подальшу еволюцію в контексті поточних та майбутніх умов діяльності.

Одним із важливих етапів факторного аналізу є визначення впливу окремих факторів на зміни коефіцієнта рентабельності позитивного грошового потоку, зокрема, за прибутком від продажу. Використання факторних моделей дає змогу розкрити причинно-наслідкові зв’язки між показниками, що характеризують діяльність підприємства, і прогнозувати значення майбутніх показників грошових потоків, що дає змогу не тільки оцінити поточну ситуацію, але й оптимізувати розподіл фінансових ресурсів, зберігаючи при цьому оптимальний рівень фінансового ризику.

З точки зору методології економічного аналізу, зокрема фінансового, можна виділити два основні підходи: неформалізовані та формалізовані методи. Неформалізовані методи, до яких відносяться експертні оцінки, сценарний аналіз

та порівняльні методи, ґрунтуються на логічному осмисленні процесів і ситуацій, що можуть бути описані через інтуїцію і досвід аналітика. Хоча ці методи здатні забезпечити загальну картину, їх застосування обмежене через високий рівень суб'єктивізму.

З іншого боку, формалізовані методи дозволяють здійснити більш точний і об’єктивний аналіз фінансових потоків, оскільки вони базуються на чітко визначених математичних і статистичних підходах. До таких методів відносяться методи ланцюгових підстановок, арифметичних різниць, балансовий метод, а також численні методи дисконтування, кореляційний аналіз та дисперсійний аналіз. Ці методи дають змогу детально проаналізувати фінансові дані, оцінити ефективність використання ресурсів і передбачити майбутні тенденції розвитку підприємства, що є надзвичайно важливим для планування і прийняття управлінських рішень.

Загалом, комбінування різних підходів у фінансовому аналізі дозволяє створити більш точну і всебічну картину економічного стану підприємства, що, в свою чергу, допомагає виявити слабкі місця в управлінні грошовими потоками та сприяє ефективному ухваленню рішень для покращення фінансової стійкості підприємства.

Вибір методів і прийомів аналізу для вивчення фінансового стану та оцінки руху грошових потоків підприємства утворює методологію та методику фінансового аналізу. За допомогою різних моделей фінансового аналізу можна структурувати та визначати взаємозв'язки між основними фінансовими показниками [55].

3.2. Аналіз ефективності процесу управління грошовими потоками досліджуваного підприємства

Розпочнемо аналіз з розгляду грошових потоків від операційної діяльності (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Аналіз руху коштів у результаті операційної діяльності ТОВ «РОЗЕТКА.УА» у 2021-2023 рр., тис. грн.

Назва рядка	**2 021**	**2 022**	**2 023**	Абс. відх., +/-		Темп приросту, %	
				2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	25 131 574	21 559 610	30 467 354	-3 571 964	8 907 744	-14	41
Повернення податків і зборів	0	0	2 279	0	2 279	0	100
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	646	389	2 534	-257	2 145	-40	551
Надходження від операційної оренди	14 538	19 785	10 786	5 247	-8 999	36	-45
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	802 978	1 033 496	800 278	230 518	-233 218	29	-23
Інші надходження	13 364	11 289	224 048	-2 075	212 759	-16	1 885
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	25 798 022	22 158 083	28 839 093	-3 639 939	6 681 010	-14	30
Праці	60 917	220 575	381 678	159 658	161 103	262	73
Відрахувань на соціальні заходи	16 674	46 387	79 388	29 713	33 001	178	71
Зобов'язань з податків і зборів	91 237	311 842	563 443	220 605	251 601	242	81
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	15 927	3 389	39 392	-12 538	36 003	-79	1 062
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	46 460	238 321	427 265	191 861	188 944	413	79
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	28 850	70 132	96 786	41 282	26 654	143	38
Інші витрачання	777	754	2 564	-23	1 810	-3	240
Чистий рух коштів від операційної діяльності	-4 527	-113 072	1 641 113	-108 545	1 754 185	2 398	-1 551

Джерело: розроблено автором на основі [57]

Аналіз руху коштів ТОВ «РОЗЕТКА.УА» за 2021–2023 роки показує коливання в основних показниках надходжень і витрат. Надходження від реалізації продукції знизилися на 14% у 2022 році, але зросли на 41% у 2023 році, що свідчить про відновлення попиту. Надходження від боржників зросли на 2 145 грн у 2023 році, вказуючи на поліпшення з дебіторською заборгованістю.

Витрати на товари, роботи та послуги збільшилися на 30%, що може бути результатом зростання закупівель. Витрати на оплату праці зросли на 73%, що може свідчити про підвищення зарплат або чисельності персоналу. Витрати на податки також зросли, зокрема на ПДВ.

Чистий рух коштів від операційної діяльності став позитивним у 2023 році, склавши 1 641 113 грн, що є значним поліпшенням порівняно з попередніми роками.

В табл. 3.2 представлено динаміку руху грошових коштів від інвестиційної діяльності.

Таблиця 3.2 – Аналіз руху коштів у результаті інвестиційної діяльності ТОВ «РОЗЕТКА.УА» у 2021-2023 рр., тис. грн.

Назва рядка	**2 021**	**2 022**	**2 023**	Абс. відх., +/-		Темп приросту, %	
				2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Надходження від отриманих: відсотків	618	2 142	15 159	1 524	13 017	247	608
необоротних активів	2 195	1 257	139	-938	-1 118	-43	-89
Інші платежі			659 389	0	659 389	0	100
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-1 577	885	-644 369	2 462	-645 254	-156	-72 910

Джерело: розроблено автором на основі [57]

Надходження від отриманих відсотків значно зросли, досягнувши 15 159 тис. грн у 2023 році, що на 608% більше порівняно з попереднім роком. Однак надходження від продажу необоротних активів знизилися на 89% у 2023 році, що свідчить про зменшення продажів активів компанії.

Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності став негативним у 2023 році, досягнувши -644 369 тис. грн, що є значним погіршенням у порівнянні з попередніми роками, де спостерігався приріст.

Аналіз руху коштів у результаті фінансової діяльності відображено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Аналіз руху коштів у результаті фінансової діяльності ТОВ «РОЗЕТКА.УА» у 2021-2023 рр., тис. грн.

Назва рядка	2 021	2 022	2 023	Абс. відх., +/-		Темп приросту, %	
				2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Отримання позик	184 200	424 715	0	240 515	-424 715	131	-100
Погашення позик	80 700	278 300	315 000	197 600	36 700	245	13
Витрачання на сплату відсотків	6 121	23 401	13 833	17 280	-9 568	282	-41
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	14 950	14 006	21 499	-944	7 493	-6	53
Інші платежі			8 421	0	8 421	0	100
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	82 429	109 008	-358 753	26 579	-467 761	32	-429
Чистий рух грошових коштів за звітний період	76 325	-3 179	637 991	-79 504	641 170	-104	-20 169
Залишок коштів на початок року	65 658	139 820	137 732	74 162	-2 088	113	-1
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	-2 163	1 091	15 868	3 254	14 777	-150	1 354
Залишок коштів на кінець року	139 820	137 732	791 591	-2 088	653 859	-1	475

Джерело: розроблено автором на основі [57]

Аналіз руху коштів від фінансової діяльності ТОВ «РОЗЕТКА.УА» за 2021–2023 роки показує значні зміни в структурі фінансування компанії. Отримання позик у 2022 році різко зросло до 424 715 тис. грн, однак у 2023 році цей показник знизився до нуля, що свідчить про припинення нових залучень коштів. Погашення позик також зросло в 2023 році до 315 000 тис. грн, що відображає активну стратегію погашення заборгованості.

Витрачання на сплату відсотків скоротилося на 41% у 2023 році, що, ймовірно, є результатом зменшення обсягів позик або оптимізації фінансових

витрат. Інші платежі включають один разовий платіж у 2023 році на суму 8 421 тис. грн.

Чистий рух коштів від фінансової діяльності у 2023 році став негативним, досягнувши -358 753 тис. грн, що відображає припинення залучення позик і активне погашення зобов'язань. Загальний чистий рух коштів за звітний період виявився позитивним у 2023 році, досягнувши 637 991 тис. грн завдяки змінам у валютних курсах і залишку коштів на кінець року.

Загалом, у 2023 році компанія продемонструвала покращення в операційній діяльності, але зазнала значних витрат у результаті інвестиційної та фінансової діяльності. Вплив змін валютних курсів і значний залишок коштів наприкінці року дозволили зберегти позитивний фінансовий результат за підсумками року. На рис. 3.2 представлено графічну інтерпретацію чистого руху грошових потоків.

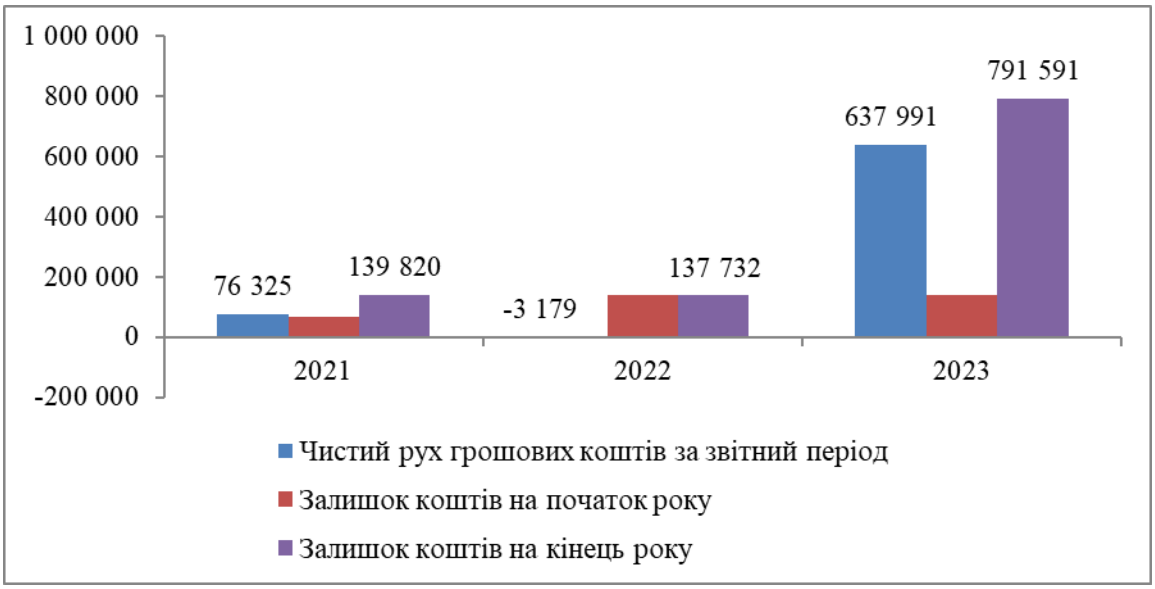

Рисунок 3.2 – Динаміка чистого руху грошових коштів ТОВ «РОЗЕТКА.УА» за 2021-2023 рр. та залишків коштів на початок та кінець року

Джерело: розроблено автором на основі [57]

Тож, можна зробити наступні висновки:

1. Фінансова стабільність: припинення отримання нових позик у 2023 році свідчить про досягнення певної фінансової стабільності, однак компанія все ще залежить від погашення попередніх боргів і відсотків. Високий рівень

боргових зобов'язань може обмежувати можливості для подальших інвестицій і розвитку без залучення нових позик чи акціонерного капіталу.

2. Операційна ефективність: позитивний чистий рух грошових коштів вказує на покращення операційної ефективності, що може бути результатом зростання продажів, оптимізації витрат або вдосконалення фінансових процесів. Компанії слід продовжувати вживати заходів для збереження цієї тенденції, щоб зменшити залежність від зовнішнього фінансування.

3. Фінансова гнучкість та можливості для розвитку: негативний чистий рух коштів від фінансової діяльності у 2023 році, хоч і є наслідком погашення боргів, обмежує фінансову гнучкість компанії. Зниження рівня заборгованості може бути корисним для зменшення фінансових витрат у майбутньому, але потребує належного планування для забезпечення подальших інвестицій у розширення бізнесу без залучення зовнішніх позик.

Оскільки зовнішнє фінансування вже не є пріоритетом, компанія повинна зосередитись на залученні власних коштів через реінвестування прибутку або пошук нових джерел фінансування через випуск акцій або інші форми капіталізації. Рекомендується продовжити роботу з погашення заборгованості, а також скорочувати витрати на відсотки шляхом рефінансування позик або пошуку більш вигідних умов фінансування.

Оскільки позитивний чистий рух коштів вказує на можливість фінансування інвестицій, компанія повинна направити ці кошти на розвиток інфраструктури та розширення бізнесу, зокрема, на автоматизацію процесів і покращення клієнтського досвіду.

Таким чином, ТОВ «Розетка» знаходиться на шляху до фінансової стабільності, однак повинна продовжувати працювати над оптимізацією боргового навантаження та інвестувати в зростання для забезпечення сталого розвитку.

3.3. Шляхи оптимізації управління грошовими потоками ТОВ «РОЗЕТКА.УА»

В останні роки в наукових дослідженнях значна увага приділяється інформаційному забезпеченню діяльності підприємств, де обліково-аналітична система є важливим компонентом. Проте питання розробки концепції обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками в умовах сучасної економіки залишається недостатньо дослідженим, що зумовлено проблемами агентських відносин, зниженням довіри до топ-менеджменту та зростаючими вимогами до прозорості інформації, яка надається зовнішнім користувачам.

Більшість науковців визнають важливість розвитку теоретичних та методологічних підходів, спрямованих на удосконалення обліково-аналітичного процесу, зокрема в аспектах теорії, методики та нормативного регулювання. Формування нової концептуальної основи розвитку обліково-аналітичної думки є складним, але необхідним етапом, що зумовлений постійними змінами в методах бухгалтерського обліку, аналізу та контролю.

Основними об'єктами оптимізації є: позитивний та негативний грошовий потік, залишок грошових активів, а також чистий грошовий потік. Головною метою оптимізації грошових потоків є забезпечення балансу між позитивними і негативними потоками, оскільки як дефіцит, так і надлишок грошових коштів можуть мати негативний вплив на результати діяльності підприємства.

Негативні наслідки дефіцитного грошового потоку включають зниження ліквідності та платоспроможності підприємства, збільшення заборгованості та затримки виплат, що може знижувати продуктивність праці та рентабельність капіталу. Водночас надлишковий грошовий потік може призвести до втрати вартості через інфляцію, а також до упущених доходів від інвестицій, що впливає на рентабельність підприємства.

Методи оптимізації дефіцитного грошового потоку залежать від його характеру — короткострокового чи довгострокового. Для короткострокового періоду застосовується "Система прискорення – уповільнення платіжного

обороту", яка включає заходи для прискорення залучення коштів і уповільнення їх виплат. Прискорення залучення коштів можливе через збільшення знижок за готівку, скорочення термінів комерційного кредиту, прискорення інкасації дебіторської заборгованості та використання сучасних інструментів, таких як факторинг і форфейтинг. Уповільнення виплат досягається через збільшення термінів товарного кредиту, використання оренди замість покупки довгострокових активів та реструктуризацію кредитів.

Застосування цієї системи в короткостроковій перспективі може призвести до накопичення дефіциту в наступних періодах, тому необхідно розробляти заходи для забезпечення збалансованості грошових потоків і в довгостроковій перспективі.

Зростання обсягу позитивного грошового потоку в довгостроковому періоді може бути досягнуто за рахунок наступних заходів (рис. 3.3).

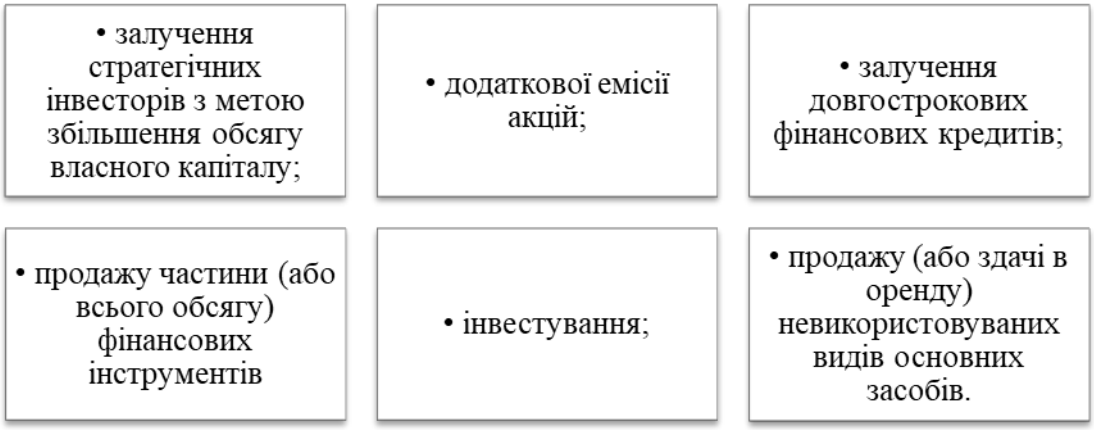

Рисунок 3.3 – Заходи задля зростання обсягу позитивного грошового потоку в довгостроковому періоді

Джерело: розроблено автором на основі дослідження

Мета полягає в тому, щоб надходження та виведення готівки стали стабільними протягом року. «Ця стратегія вдосконалення дозволяє зменшити періодичні коливання фінансових надходжень і відтоків, одночасно збільшуючи загальний резерв грошових коштів і підвищуючи статус грошових потоків підприємства». Оцінка результатів узгодження виконується за допомогою середньоквадратичної розбіжності або відношення діапазону, яке повинно зменшуватися під час фази уточнення.

Ключовими елементами, які визначають попит на інститут бухгалтерського обліку та оціночної допомоги в управлінні ліквідністю, є:

– Розширення комерційних взаємодій, особливо щодо фіскального ринку, що гальмує діяльність підприємств і вимагає складного адміністративного вибору щодо притоку та відтоку грошових коштів.

– Нинішній етап розвитку українського бізнесу, що потребує життєво важливих коштів для модернізації роботи заводу та стимулювання нових розробок, також вимагає тонкого налаштування фінансових обігів.

– Зміна структури речення, використовуючи синоніми лише для поданих слів: Об'єднання світової економіки вимагає узгоджених очікувань від підприємств щодо якості, залучення до ринку, створення звітів та фіскального аналізу.

– Перегляд системи бухгалтерського обліку та звітності відповідно до світових норм і гарантія чітких нефінансових даних відповідно до вимог фінансових ринків.

Враховуючи той факт, що ефективне управління грошовими потоками має вирішальне значення для компаній у сучасній економіці, важливо здійснювати суворий нагляд за фінансовими та аналітичними процедурами в цій сфері. Бухгалтерська та аналітична допомога для контролю ліквідності має бути важливою в комплексній системі генерації даних для процесів прийняття рішень. Спільна робота між методами обліку та аналізу є важливою для безперебійного виконання цих завдань.

На основні застосування структурного підходу виокремимо основні блоки системи обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками (рис. 3.4).

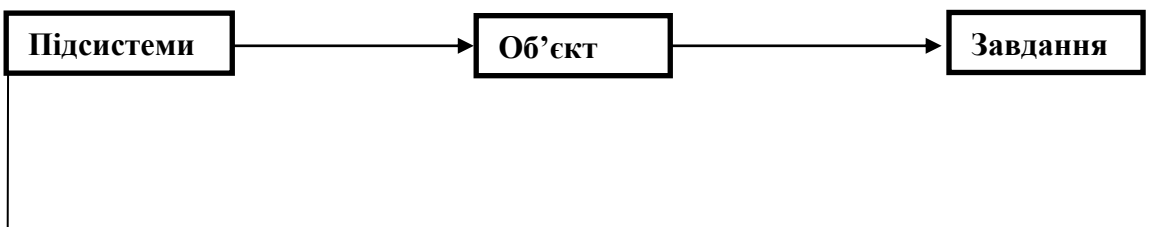

Рисунок 3.4 – Структуровані завдання підсистем обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками

Джерело: складено на основі [22, с. 33]

Структурний підхід до обліково-аналітичного забезпечення передбачає виділення трьох основних підсистем: облікової, аналітичної та контролюючої.

Облікова підсистема повинна охоплювати не лише облік грошових коштів, а й облік грошових потоків, оскільки контроль за їх рухом є критично важливим для ефективного функціонування підприємства. Традиційні методи обліку грошових коштів не дозволяють повністю відстежувати завершеність операцій, пов'язаних із формуванням і використанням грошових потоків, що підвищує важливість розробки внутрішніх облікових процедур для управління цими потоками. Для цього необхідно розширити класифікацію грошових потоків, що

повинна відповідати вимогам як наукової, так і практичної діяльності для забезпечення ефективного фінансового менеджменту. Облікова складова включає збирання даних з різних видів обліку підприємства та отримання інформації через інтеграцію фінансових і нефінансових показників у звітності.

Аналітична підсистема повинна забезпечити комплексне формування інформації про процеси створення та використання грошових потоків, зокрема їх динаміку, ефективність і збалансованість. Традиційні методи аналізу грошових потоків не завжди здатні задовольнити потреби підприємства в умовах сучасної економічної ситуації. Оскільки формування і оцінка грошових потоків є складними та потребують врахування часових аспектів, необхідно впроваджувати нові методології та моделі для їх оптимізації. Аналітичний блок має включати визначення чітких цілей ефективного управління грошовими потоками, розробку відповідних індикаторів для різних рівнів аналізу, а також застосування сучасних інструментів для оцінки та прогнозування.

Контролююча підсистема повинна забезпечити постійний моніторинг грошових потоків, виявлення потенціалу для їх підвищення і сприяти виявленню можливостей для стратегічного розвитку підприємства. Оскільки рух грошових потоків залежить від безлічі факторів, що можуть впливати на фінансову стабільність як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі, надзвичайно важливо оперативно реагувати на негативні зміни ситуації та вчасно приймати управлінські рішення, що вимагає постійного моніторингу ключових індикаторів і швидкої адаптації до змін. Контрольна складова повинна передбачати створення чітких показників для оцінки ефективності формування та використання грошових потоків, а також розподіл функцій моніторингу серед відповідальних підрозділів, що забезпечить своєчасне виявлення ризиків і контроль за правильністю їх використання.

З огляду на зазначене, основні положення концепції обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками передбачають створення інтегрованої системи обліково-аналітичного та контрольного забезпечення для розробки ефективних управлінських рішень. Формування такої системи є

складним, багатоаспектним процесом, що має враховувати сучасні підходи науки та практики в обліку, оцінці, складанні звітності, аналізі, контролі, плануванні та прогнозуванні. Система обліково-аналітичного забезпечення повинна забезпечувати інформаційне забезпечення як тактичних, так і стратегічних рішень, зокрема націлюватися на забезпечення фінансової стійкості підприємства через ефективне формування і розміщення грошових потоків у контексті стратегічного розвитку.

Основою впровадження цих положень є розробка методичних інструментів та конкретних завдань. Принципи реалізації цієї концепції включають системність та інтеграцію облікових, аналітичних і контрольних процедур, що забезпечуються через удосконалення облікових форм, вибір об'єктивних методів оцінки та формування набору аналітичних показників для забезпечення повної інформації про грошові потоки. Принцип суттєвості інформації гарантує її ефективне використання в процесах прийняття управлінських рішень, підвищуючи їх обґрунтованість через застосування теоретичної бази та сучасних аналітичних методів.

Назріла необхідність звернути увагу на недосконалість існуючих методик аудиторських перевірок якості та достовірності наданої звітності з відображення грошових потоків. Тож, слід розглянути питання достовірності складання звітності та її перевірки. Так, інформація, що міститься в Звіті про рух грошових коштів, представляє інтерес для всіх груп стейкхолдерів, так як дозволяє їм робити висновки про зміни у фінансовому стані компанії. У зв'язку з цим розробка методики оцінки якості звіту про рух грошових потоків для отримання впевненості у відсутності у фінансовій звітності недостовірних даних дозволить стейкхолдерам приймати ефективні управлінські рішення.

Міжнародний стандарт аудиту «Відповідальність аудитора щодо шахрайства в ході аудиту фінансової звітності» визначає необхідність проведення аналітичних процедур по суті, спрямованих на виявлення неузгодженості прибутку з грошовими потоками від операцій [3, ст. 70], зіставлення грошових потоків від операційної діяльності з динамікою доходів [3, додаток 1].

При цьому алгоритм проведення подібних аналітичних процедур міжнародні стандарти аудиту чітко не регламентують, що формує аналітичну лакуну, яку покликана заповнити справжня робота.

Пропонується авторська методика оцінки якості складання звіту про рух грошових потоків, представлена у вигляді схеми на рис. 3.5.

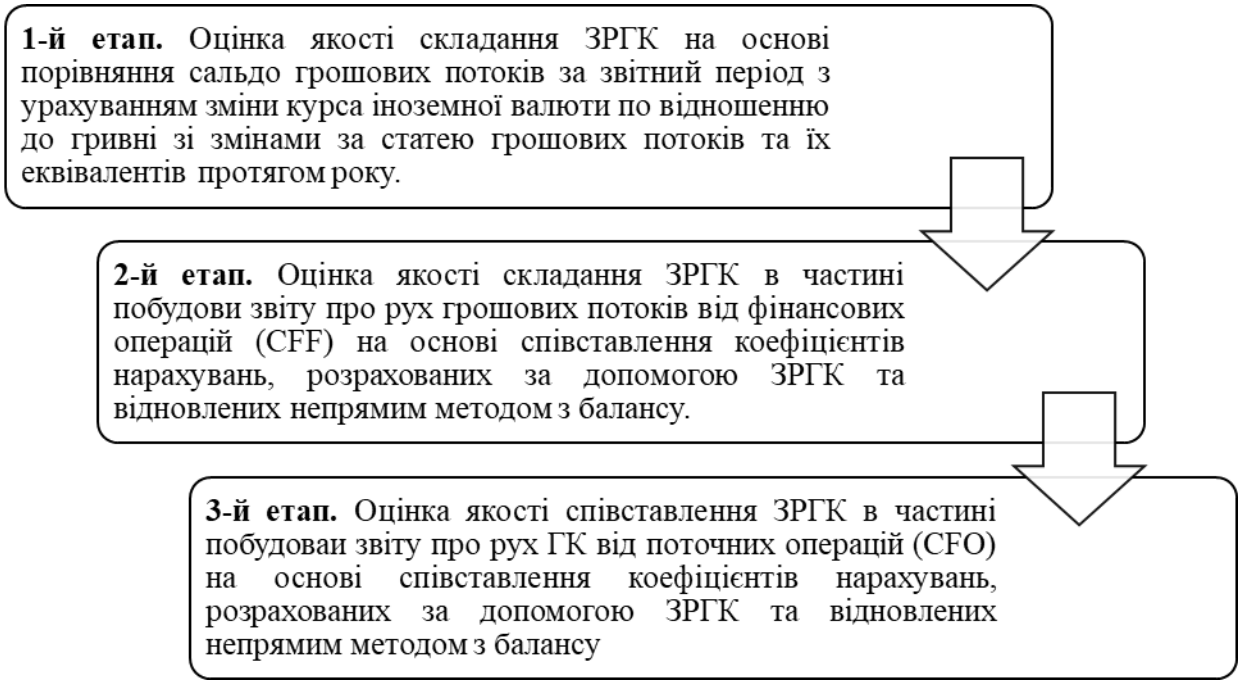

Рисунок 3.5 – Методика оцінки якості складання звіту про рух грошових потоків (ЗРГК)

Джерело: складено автором

На першому етапі пропонованої методики оцінку якості складання звіту про рух грошових потоків рекомендується починати на основі даних по сальдо сукупних грошових потоків компанії за звітний період як загального підсумку звіту, не виділяючи при цьому потоків за відповідними розділами.

Основною умовою якості складання звіту про рух грошових потоків на даному етапі є виконання наступної умови: сальдо грошових потоків за звітний період з урахуванням величини впливу змін курсу іноземної валюти по відношенню до гривні (підсумок звіту про рух грошових потоків) має дорівнювати зміні, яка виходить за статтею грошових потоків і грошових еквівалентів (стаття балансу) протягом року.

При цьому похибка у фінансовій звітності може вважатися істотною, якщо наявність інформації про неї вплине на прийняття рішень користувачів цієї звітності. При встановленні і прийнятті критеріїв суттєвості ми будемо керуватися тим, що в діапазоні нижче п'яти відсотків можна знехтувати неточностями в звітності.

Не менш важливу роль в перевірці достовірності звіту про рух грошових потоків слід приділити аналізу якості складання його окремих розділів: грошових потоків від поточних операцій (CFO), грошових потоків від інвестиційних операцій (CFI) і грошових потоків від фінансових операцій (CFF). Тільки таким чином можна буде зрозуміти, при складанні якого з розділів ЗРГК було допущено маніпулювання.

У зв'язку з цим на другому етапі пропонується оцінити якість складання звіту про рух грошових потоків з точки зору такого його розділу, як грошові потоки від фінансових операцій.

Аналогічно з проведенням перевірки якості ЗРГК на першому етапі в основу оцінки якості складання CFF буде покладено принцип відповідності ряду показників, що містяться в наказі Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73 [45]. Для вирішення даної проблеми скористаємося методологією побудови так званих коефіцієнтів нарахувань.

Ключовою формулою для визначення величини коефіцієнта нарахування виступає виділення ступеня розбіжності значень окремих показників, що містяться в ЗРГК і бухгалтерському балансі. При цьому побудова коефіцієнтів нарахувань починається з розрахунків їх загальної суми, яка потім нормується за допомогою різних фінансових показників.

Сума нарахувань може бути розрахована на основі інформації, отриманої з ЗРГК (ACC^{CF}) або відновлена непрямим методом з даних бухгалтерського балансу (звіту про фінансовий стан за МСФЗ) (ACC^{BB}), що дозволяє використовувати її в оцінці достовірності ЗРГК.

У проведеному нами дослідженні була чітко визначена теоретична відповідність між показниками ACC^{CF} і ACC^{BB}, виділені і сформульовані умови і допущення, при виконанні яких показники величини нарахувань, розраховані на основі ЗРГК і бухгалтерського балансу, стають тотожними. В результаті даного дослідження була отримана наступна система коефіцієнтів нарахувань:

$$\begin{cases} CACC_{Firm}^{CF} = \frac{NI-(CFO+CFI)}{\overline{NOA}} \\ CACC_{Firm}^{BB} = \frac{\Delta NOA}{\overline{NOA}} \end{cases} \quad (3.1)$$

де $CACC_{Firm}^{CF}$*- коефіцієнт нарахувань, розрахований на основі звіту про рух грошових потоків;*

NI - чистий прибуток;

CFO - сальдо грошових потоків від поточних операцій;

CFI - сальдо грошових потоків від інвестиційних операцій;

NOA - чисті операційні активи;

$CACC_{Firm}^{BB}$ *- коефіцієнт нарахувань, розрахований на основі балансу (звіту про фінансовий стан).*

При цьому перевірка гіпотези про те, що допущення, зроблені для виведення системи (3.1), не порушують лінійну залежність між коефіцієнтами нарахувань, які були розраховані на основі звіту про рух грошових потоків та балансу, повністю підтвердилася.

У зв'язку з цим в основу аналізу якості ЗРГК в частині його розділу про грошові потоки від фінансових операцій можна покласти принцип відповідності коефіцієнта нарахування, побудованого на основі звіту про рух грошових потоків, і коефіцієнта нарахування, побудованого на основі бухгалтерського балансу.

Тоді основною умовою якості складання розділу CFF в звіті про рух грошових потоків пропонуємо вважати виконання наступної умови:

$$\left|\frac{(NI-\Delta NOA)\times(CFO+CFI)}{\overline{NOA}}\right| \leq 0{,}05 \quad (3.2)$$

Таким чином, якщо різниця між двома нормованими величинами сум нарахувань *NI - (CFO + CFI)* і *ΔNOA* не буде по модулю перевищувати 5% (такою похибкою можна знехтувати), то можна буде зробити висновок про те, що розділ CFF складено якісно.

На третьому етапі слід оцінити якість складання ЗРГК в частині такого його розділу, як CFO.

Однак при оцінці достовірності звіту про рух грошових потоків в частині CFO виникає ряд проблем, пов'язаних з формуванням бухгалтерської (фінансової) звітності в Україні.

У запропонованій методиці можна було б оцінити якість складання ЗРГК в частині руху грошових потоків від поточних операцій, якби національні стандарти (положення) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) припускали роздільне відображення статті необоротних активів за первісною вартістю і накопиченої амортизації.

При відсутності подібної інформації безпосередньо в балансі істотно підвищується трудомісткість аналітичних перевірок достовірності ЗРГК в частині побудови звіту про рух грошових потоків від поточних операцій.

Таку перевірку можна зробити тільки на основі інформації про величину амортизаційних нарахувань за період, що міститься в поясненнях до бухгалтерського балансу і звіту про фінансові результати.

Знехтувати даними по амортизаційним нарахуваннях за період не представляється можливим. Спеціально проведені дослідження показали, що адекватність зроблених припущень при побудові коефіцієнта нарахування, розрахованого шляхом відновлення непрямим методом даних про фінансове становище (баланс) для порівняння з коефіцієнтом нарахування, розрахованим на основі даних ЗРГК, безпосередньо залежить від величини врахованих амортизаційних нарахувань періоду.

Розрахуємо коефіцієнти нарахувань для 2022 та 2023 років, використовуючи надані дані з фінансових звітів.

Для 2022 року:

– Чистий прибуток (NI) = 119 062 тис. грн

– Сальдо грошових потоків від поточних операцій (CFO) = -113 072 тис. грн

– Сальдо грошових потоків від інвестиційних операцій (CFI) = 885 тис. грн

– Чисті операційні активи (NOA) = 83 866,5 тис. грн

Розрахунок:

$$CACC_{\text{Firm}}^{CF} = \frac{119062-(-113072+885)}{83866,5} = \frac{119062+112187}{83866,5} = \frac{231249}{83866,5} \approx 2,76$$

Коефіцієнт нарахувань, розрахований на основі балансу:

Зміна чистих операційних активів (ΔNOA) = 82 738 - 65 128 = 17 610 тис. грн.

$$CACC_{\text{Firm}}^{BB} = \frac{17610}{83866,5} \approx 0,21$$

Для 2023 року:

– Чистий прибуток (NI) = 12 016 тис. грн

– Сальдо грошових потоків від поточних операцій (CFO) = 1 641 113 тис. грн

– Сальдо грошових потоків від інвестиційних операцій (CFI) = -644 369 тис. грн

– Чисті операційні активи (NOA) = 83 866,5 тис. грн

Розрахунок:

$$CACC_{\text{Firm}}^{CF} = \frac{12016-(1641113+(-644369))}{83866,5} = \frac{12016-997744}{83866,5} = \frac{-985728}{83866,5} \approx -11,76$$

Зміна чистих операційних активів (ΔNOA) = 85 095 - 82 738 = 2 357 тис. грн.

$$CACC_{\text{Firm}}^{BB} = \frac{2357}{83866.5} \approx 0,03$$

Провести подальші розрахунки неможливо, адже третій етап запропонованого методичного підходу оцінки достовірності ЗРГК не може бути застосований на галузевих масивах фінансової інформації. Перевірити коректність сальдо руху грошових потоків від поточних операцій в рамках третього етапу методики можливо тільки для окремо взятої компанії, що є акціонерним товариством або публічним акціонерним товариством, зобов'язаним розміщувати інформацію про амортизаційні нарахування за період в поясненнях до звітів про фінансовий стан і фінансові результати.

Отже, концепція обліково-аналітичного забезпечення ефективного управління грошовими потоками має на меті визначення об'єктів і суб'єктів управління, встановлення принципів реалізації обліково-аналітичних процедур, постановку цілей та завдань для ефективного управління, а також розробку відповідних методологічних інструментів для збору та аналізу даних. Створення такої системи обліково-аналітичного забезпечення сприятиме мінімізації нецільового використання коштів, зменшенню агентського ризику та підвищенню ефективності діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

Економічна сутність грошових потоків підприємства полягає в тому, що вони є важливим індикатором реального фінансового стану компанії, відображаючи рух коштів, а не лише прибутки чи прогнозовані доходи, що дає можливість більш точно оцінювати не тільки інвестиційну привабливість, а й загальну ефективність операційної та фінансової діяльності. Відмінність між поняттями «грошовий потік» і «cash flow» має значення для практичного застосування, оскільки у вітчизняній практиці акцент робиться на операційних потоках, в той час як у міжнародній фінансовій звітності застосовується більш широкий підхід, що охоплює всі види грошових потоків, включаючи інвестиційні та фінансові.

Класифікація грошових потоків на вхідні та вихідні є основою для оцінки фінансової діяльності підприємства. Вхідні грошові потоки формуються завдяки основній діяльності підприємства, продажу товарів і послуг, а також іншим джерелам фінансування. Вихідні потоки охоплюють витрати на закупівлю ресурсів, виплату зарплат, податків та інші витрати, що здійснюються в процесі господарської діяльності. Класифікація грошових потоків також сприяє детальному аналізу фінансової діяльності через різні підходи, включаючи поділ за видами діяльності (операційні, фінансові та інвестиційні), що дає змогу підприємствам оптимізувати свої витрати та зберігати фінансову стійкість, а також прогнозувати майбутні грошові потоки в рамках стратегічного планування.

Нормативно-правове регулювання обліку грошових потоків в Україні є складовою забезпечення фінансової стабільності та ефективності управління підприємствами. Включення міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, таких як МСБО 7, а також національних законів, таких як Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», створює багаторівневу структуру, яка гарантує достовірність фінансової інформації. Водночас, існуючі проблеми з відсутністю чіткої системи нормативних актів та непослідовність у їх

застосуванні потребують гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами. Вдосконалення цього регулювання дозволить підвищити точність обліку грошових потоків, забезпечити стабільність підприємств і поліпшити інвестиційний клімат в Україні.

Міжнародна практика управління грошовими потоками підприємств демонструє важливість стратегічного підходу до планування та контролю фінансових ресурсів для забезпечення ліквідності і сталого розвитку бізнесу. Застосування методів, таких як бюджетування грошових потоків, прогнозування по різних часових горизонтах і ефективне використання інструментів хеджування валютних ризиків, дозволяє мінімізувати фінансові труднощі та підтримувати стабільність підприємства. Централізація фінансового управління, автоматизація через сучасні інформаційні системи, а також впровадження інноваційних технологій, зокрема штучного інтелекту і Big Data, значно підвищують ефективність управління фінансами.

Визначено основні принципи організації обліку грошових потоків на підприємстві ТОВ «Розетка.УА», зокрема впровадження автоматизованих систем для контролю над рухом коштів та покращення точності бухгалтерських записів. Велика увага приділяється контролю за готівковими операціями, зокрема забезпеченню безпеки грошових коштів через їх зберігання у спеціально облаштованих приміщеннях і регулярні перевірки залишків на рахунках підприємства.

Досліджено нормативні документи, що регулюють облік грошових потоків, зокрема Положення України щодо ведення касових операцій у національній валюті. Виявлено, що для підвищення ефективності обліку важливо використовувати внутрішній реєстр для контролю лімітів грошових операцій, відображення залишків на рахунках і забезпечення належного документального підтвердження кожної операції.

З’ясовано, що автоматизовані системи, такі як «Клієнт-Банк» і ERP-системи, значно покращують ефективність обліку грошових потоків, знижують ризик помилок і оптимізують час на обробку фінансових транзакцій. Досліджено

важливість використання сучасних технологій для автоматизації бухгалтерського обліку, що зменшує кількість помилок, оптимізує витрати часу та ресурсів, а також забезпечує більш ефективний контроль над грошовими потоками.

Для удосконалення обліку грошових потоків підприємствам необхідно підвищити рівень відповідальності за порушення касових операцій та застосовувати адміністративні санкції у разі виявлення порушень. Визначено, що для покращення фінансової стабільності та зниження фінансових ризиків важливо забезпечити належну організацію обліку грошових потоків та постійно вдосконалювати методи і технології, що використовуються в цьому процесі.

Визначено, що оптимізація управління грошовими потоками в умовах сучасної економіки потребує вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення діяльності підприємств, оскільки ефективне управління грошовими потоками є критично важливим для забезпечення фінансової стабільності. Досліджено, що розробка концепції обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками залишається недостатньо дослідженою в науковій літературі, попри значну увагу до інформаційного забезпечення діяльності підприємств. Виявлено, що для покращення управлінських рішень необхідно створювати більш прозорі облікові та аналітичні системи, які враховують вимоги зовнішніх користувачів та зростаючі вимоги до прозорості інформації.

З'ясовано, що головною метою оптимізації грошових потоків є забезпечення балансу між позитивними і негативними потоками, оскільки їх дисбаланс може негативно вплинути на результати діяльності підприємства. Для досягнення цієї мети важливо використовувати методи, які дозволяють зменшити дефіцит грошових потоків у короткостроковій та довгостроковій перспективі. Зокрема, для короткострокового періоду застосовується система прискорення – уповільнення платіжного обороту, яка включає заходи для оптимізації інкасації дебіторської заборгованості, прискорення залучення коштів та уповільнення виплат, що дозволяє тимчасово зменшити дефіцит.

Досліджено методи вирівнювання грошових потоків, що спрямовані на зменшення коливань обсягів грошових потоків, які є важливими для забезпечення

ліквідності підприємства. З'ясовано, що вирівнювання дозволяє зменшити сезонні та циклічні коливання як позитивних, так і негативних потоків, що підвищує рівень ліквідності та покращує фінансову стабільність підприємства. Для оцінки ефективності вирівнювання використовуються показники середньоквадратичного відхилення та коефіцієнт варіації, які повинні знижуватися в процесі оптимізації.

Визначено, що обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками має бути структуровано на три основні підсистеми: облікову, аналітичну та контролюючу. Облікова підсистема повинна забезпечувати ефективний облік не тільки грошових коштів, а й грошових потоків, що дозволяє контролювати їх рух і підвищити ефективність фінансового менеджменту. Аналітична підсистема забезпечує формування повної інформації щодо грошових потоків і їх оптимальності, використовуючи новітні методи і моделі для оцінки доцільності їх використання. Контролююча підсистема включає постійний моніторинг грошових потоків та розробку показників для оцінки їх ефективності, що дозволяє швидко реагувати на зміни та забезпечити фінансову стійкість підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Brealey R. A., Myers S. C., & Allen F. Principles of Corporate Finance. McGraw-Hill Education.2019.

2. IAS 7 — Statement of Cash Flows. Iasplus. URL: https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias7

3. International standard on auditing 240 «The auditor's responsibilities relating to fraud in an audit of financial statements». URL: https://www.ifac.org/system/files/downloads/a012-2010-iaasb-handbook-isa-240.pdf

4. Koller T., Goedhart M., Wessels D. Valuation: Measuring and Managing the Value of Companies. Wiley. 2015.

5. Mulyk T. Capital investments in Ukraine: analytical evaluation and directions of increasing investment attractiveness. Green, Blue and Digital *Economy Journal*. 2021. Vol. 3. No 3. P. 27–34. URL: https://doi.org/10.30525/2661-5169/2021-3-5

6. Penman S. H. Financial Statement Analysis and Security Valuation. *McGraw-Hill Education*. 2013.

7. Ross S. A., Westerfield R. W., Jordan B. D. Fundamentals of Corporate Finance. *McGraw-Hill Education*. 2021.

8. Van Horne, James C. Fundamentals of financial management. *Harlow: Pearson Education Limited*. 2009.

9. Алєксєєв І.В., Федевич Л.С. Вплив інвестування господарських об'єднань на рівень розвитку національної економіки. *Актуальні проблеми економіки.* 2016. №8 (182). С. 103-112.

10. Ананська М. О., Пильнева Н. О., Полозов М. О. Шляхи удосконалення організації обліку грошових коштів на прикладі підприємств оптової торгівлі. *Економіка: реалії часу.* 2014. № 4 (14). С. 78-83.

11. Воскресенська Т. Дослідження підходів до аналізу грошових коштів підприємств з використанням облікової інформації. *Економіка та суспільство*. 2021. № 31. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-65

12. Гут Л. В. Грошові потоки в системі управління підприємства : теоретико-практичний аспект. *Економіка та управління підприємствами*. 2020. Вип. 1- 2. (77-78). С. 259-269.

13. Ємельянова Ю.В., Циган Р.М. Удосконалення організації обліку грошових коштів як складової монетарних активів. *Молодий вчений*. Економічні науки. № 5 (81). 2020. С. 159-162. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2020/5/34.pdf

14. Єрмошкіна, О.В. Управління фінансовими потоками підприємств на основі прогнозування структури капіталу. *Економічний вісник Національного гірничого університету*, №3 (67), 2019. С. 67-77.

15. Загорулько К.В. Організація обліку грошових коштів. *Вісник Університету «Україна»*, № 8 (35), 2023. URL: htpps://doi.org/10.36994/2707-4110-2023-8-35-01

16. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» Документ 996-XIV, чинний, поточна редакція — Редакція від 03.09.2024, підстава - 3257-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text

17. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» Документ 265/95-ВР, чинний, поточна редакція — Редакція від 31.12.2023, підстава - 2801-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text

18. Закон України «Про Національний банк України» Документ 679-XIV, чинний, поточна редакція — Редакція від 19.04.2024, підстава - 3624-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text

19. Закон України «Про платіжні послуги» Документ 1591-IX, чинний, поточна редакція — Редакція від 20.06.2024, підстава - 3720-IX URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2346-14

20. Зінченко О.В., Дідик Я.В. Організаційно-методичний аспект обліку грошових коштів та їх роль за сучасних умов господарювання. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*, 2019. С. 725-731.

21. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Документ z0893-99, поточна редакція — Редакція від 23.10.2024, підстава - z0134-24 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text

22. Касич А. О., Циган Р. М. Концепція обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками. *Облік і фінанси*. 2017. № 3 (77). С. 28-37.

23. Коблянська Г. Ю. Облік і контроль грошових коштів у комп‘ютерному середовищі. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. Київ, 2014. № 1. С. 228–232.

24. Коваленко Т. О., Іщенко Н.А. Оцінка ефективності формування грошових потоків підприємства. *Наукові записки:* зб. наук. пр. Кіровоград, Україна. Кіровоград: КНТУ, 2011. №11. С. 165-170.

25. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1758

26. Костюк-Пукаляк О.М. Значення аналізу грошових потоків в оцінці ефективності діяльності підприємств України. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*, 2017. №3 (31), С. 46-52. URL: http://economics.opu.ua/files/archive/2017/No3/46.pdf

27. Кошельок Г.В. Оптимізація грошових потоків підприємства в сучасних умовах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: *Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 26. Ч. 1. С. 100 -104.

28. Кошельок Г. В. Інформаційне забезпечення аналізу грошових потоків підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. Вип. 3. С. 232–239.

29. Кошельок, Г.В. Класифікація грошових потоків підприємства у сучасних умовах. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*, №1. 2013. URL: http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/1(66)/uazt_2013_1_6.pdf .

30. Крилова О.В. Грошові потоки в системі забезпечення платоспроможності підприємства. *Економіка та держава*. 2019. № 7. С. 30-33.

31. Крупка Я. Д. Фінансовий облік : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. – 4-те вид. [доп. і перероб.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с.

32. Макарович В.К., Фортуненко К.О. Грошові кошти : проблемні аспекти відображення у звітності. *Електронне наукове видання "Економіка та суспільство",* 2018. С.966-971.

33. Микитин О. Особливості планування грошових потоків підприємств за євроінтеграційних умов під час війни. *Економіка та суспільство*, 2023. №(55). URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-73

34. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 (МСБО 21). Вплив змін валютних курсів. Документ 929_022, поточна редакція — Редакція від 01.01.2012 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_022#Text

35. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 29 (МСБО 29). Фінансова звітність в умовах гіперінфляції Документ 929_048, поточна редакція — Редакція від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_048#Text

36. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7). Звіт про рух грошових потоків Документ 929_019, поточна редакція — Редакція від 01.01.2012 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text

37. Мулик Т. Методичні підходи до аналізу грошових потоків підприємства. *Економіка та суспільство*, 2022. №39. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-47

38. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Документ z0336-13, чинний, поточна

редакція — Редакція від 03.01.2024, підстава - z2010-23 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17 (дата звернення: 19.10.2024)

39. Осадча О.О., Савіна Н.Б. Методичні аспекти аналізу грошових потоків підприємства. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2020. Вип. 4(92). С. 219 –226.

40. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій Документ z1557-11, чинний, поточна редакція — Прийняття від 09.12.2011 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text

41. Податковий кодекс України Документ 2755-VI, чинний, поточна редакція — Редакція від 01.10.2024, підстава - 3706-IX, 3813-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text

42. Попович О.В., Матківська Т.Я. Проблеми та шляхи вдосконалення обліку операцій з грошовими коштами. *Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал «Економіка, фінанси, право»*, №7, 2020. С. 40-43.

43. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг. Затв. Постановою Правління НБУ від 29.07.2022 за № 163. Документ v0163500-22, чинний, поточна редакція — Редакція від 28.12.2023, підстава - v0179500-23 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text

44. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності Документ v0433201-13, поточна редакція — Редакція від 02.10.2024, підстава - v0046201-24 URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text

45. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13

46. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні Документ v0148500-17, чинний, поточна редакція

— Редакція від 29.08.2024, підстава - v0100500-24 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text

47. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань / Мінфін України; Наказ, Положення від 02.09.2014 № 879. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text

48. Про затвердження типових форм первинного обліку бланків суворої звітності : затв. Наказом Міністерства статистики України від 11.03.1996 № 67. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0067202-96#Text

49. Рета М. В. Облікове забезпечення операцій в іноземній валюті: окремі аспекти. *Молодий вчений.* 2017. № 2. С. 312-318.

50. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік / *Електронна бібліотека українських підручників* 2010-2022. URL: https://westudents.com.ua/knigi/39-buhgalterskiy-oblk-sadovska-b.htm

51. Стащук О.В., Хандучка А.М. Грошові потоки підприємства: суть та необхідність управління. *Young Scientist*, 2021. №6 (09). URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2014/6/64.pdf

52. Степаненко О., Туровська А. Аналіз руху грошових потоків підприємства, їх вплив на господарську діяльність. *Market Infrastructure*. 2023. С. 148-155. URL: https://www.researchgate.net/publication/375047398_Analiz_ruhu_grosovih_potokiv_pidpriemstva_ih_vpliv_na_gospodarsku_dialnist

53. Сук Л.К., Сук П.Л. С. Фінансовий облік : Навч. посіб.-К. : “Знання”, 2015. 647 с.

54. Томчук О., Трегубов О., Андронік О. Фінансові аспекти управління платоспроможністю малого та середнього бізнесу в умовах війни. 2023. URL: https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2395

55. Федишин М. П. Методичні аспекти аналізу грошових потоків підприємств для цілей планування. *Економічний аналіз*. 2016. № 2. С. 132–138.

56. Фесенко А., Матюха М. Нормативно-правове регулювання обліку операцій з грошовими коштами на підприємстві. *UNIVERSUM*, 2024. №13. С. 7–17.

57. Фінансова звітність ТОВ «Розетка.уа» за 2020-2023 рр. *CLARITY-PROJECT.* URL: https://clarity-project.info/edr/37193071/yearly-finances?current_year=2023

58. Хроленко О.І., Лободзинська Т.П. Особливості аналізу руху грошових потоків. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Вип. 3(08). С. 354 –358.

59. Щодо можливості підписання видаткових касових ордерів заступником керівника підприємства, керівником (заступником керівника) відокремленого підрозділу підприємства : Лист Національному банку України. від 26.08.2008 № 11-113/3421-115-75. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v5-75500-08#Text

60. Юдіна С.В Класифікація грошових потоків та їх вплив на фінансову стійкість підприємства. *Гроші, фінанси і кредит*. Випуск 48. 2020 с. 257-261. URL: www.market-infr.od.ua/journals/2020/48_2020_ukr/49.pdf

61. Ясишена В.В., Сисоєва І. М. Методика проведення аналізу грошових потоків підприємств. *Інноваційна економіка*. 2012. №2 (28),131-139.

ДОДАТКИ

Додаток А

Типова форма № КО-1

Ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України *03794911*

ТОВ «РОЗЕТКА.УА»
(найменування підприємства/установи/організації)

Прибутковий касовий ордер № *15*
від «*11*» *жовтня* 2024 року

№ з/п	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума цифрами	Код цільового призначення	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	*311*	-	*350,00*	-	

Прийнято від —

Підстава *оприбуткування коштів з поточного рахунку в банку для виплати на госппотреби*

Сума *Триста п'ятдесят* грн *00* коп.
(словами)

Додатки: *квитанція банку № 329 від 11.10.2024 р.*

Головний бухгалтер *Рогуля Г. М. Рогуля*
(підпис, прізвище, ініціали)

Одержав касир *Вітько О. П. Вітько*
(підпис, прізвище, ініціали)

Лінія відрізу

ТОВ «Зірка»
(найменування підприємства/установи/організації)

Квитанція
до прибуткового касового ордера № *15*
від «*11*» *жовтня* 2024 року

Прийнято від —

Підстава *оприбуткування коштів з поточного рахунку в банку для виплати на госппотреби*

Сума *Триста п'ятдесят* грн *00* коп.
(словами)

М. П.

Головний бухгалтер *Рогуля Г. М. Рогуля*
(підпис, прізвище, ініціали)

Касир *Вітько О. П. Вітько*
(підпис, прізвище, ініціали)

Додаток Б

Типова форма № КО-2

ТОВ «РОЗЕТКА.УА»
(найменування підприємства/установи/організації)

Ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України *03794911*

Видатковий касовий ордер

від «*19*» *жовтня* 2024 року

№ з/п	Номер документа	Дата складання	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума	Код цільового призначення
1	2	3	4	5	6	7
1	*34*	*19.10.2024*	*372*	-	*350,00*	-

Видати *Федоренко Геннадію Борисовичу*
(прізвище, ім'я, по батькові)

Підстава *аванс на господарські потреби (придбання запчастин для ремонту шафи)*

Сума *Триста п'ятдесят* грн *00* коп.
(словами)

Додаток: —

Керівник *Кушніренко О.І. Кушніренко*
(підпис, прізвище, ініціали)

Головний бухгалтер *Рогуля Г. М. Рогуля*
(підпис, прізвище, ініціали)

Одержав *триста п'ятдесят* грн *00* коп.
(словами)

«*19*» *жовтня* 2024 року Підпис одержувача *Федоренко*

За *паспортом серії ОЛ № 112233, виданий РУ ГУ Дніпровського району м. Києва 10.05.2016 р.*
(найменування, номер, дата та місце видачі документа, який засвідчує особу одержувача)

Видав касир *Вітько О. П. Вітько*
(підпис, прізвище, ініціали)

Додаток В

Типова форма № КО-4

ТОВ «РОЗЕТКА.УА»
(найменування підприємства/установи/організації)

Ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України *03794911*

КАСОВА КНИГА

на 2024 рік
У цій книзі пронумеровано
та прошнуровано *65* сторінок,
опечатано відбитком печатки
М. П. Підпис
«*18*» *жовтня* 2024 року

Каса за»*18*» *жовтня* 2024 року Сторінка 3 Зразок 3, 5, 7, 9 та інших непарних сторінок

Номер документа	Від кого отримано чи кому видано	Номер кореспондуючого рахунку, субрахунку	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5
	Залишок на початок дня		1200	X
				X
5	Вирій О.В.	631	3200	
16	Голуб С.К.	372		2800

Лінія відрізу

Номер документа	Від кого отримано чи кому видано	Номер кореспондуючого рахунку, субрахунку	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5
Разом за день			3200	2800
Залишок на кінець дня,			1600	X
у тому числі на зарплату				X
Касир *Вітько* (підпис)				X
				X

Залишок у касовій книзі перевірив і документи в кількості *один* (словами) прибуткових та *один* (словами) видаткових одержав

Бухгалтер *Рогуля* (підпис)

Додаток Д

0410001

ПЛАТІЖНА ІНСТРУКЦІЯ № 145

Одержано банком

від «13» жовтня 2024 р. **«____»_____ 20__ р.**

Платник **ТОВ «РОЗЕТКА.УА»**

Код **03794911**

Банк платника	ДЕБЕТ рах. N	СУМА
АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	**UA793052990000026002661176318**	**2400,00**

Отримувач **ТОВ «Київхліб»**

Код **00381574**

Банк отримувача	КРЕДИТ рах. N
АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	**UA813003350000026001751189415**

Сума словами ***Дві тисячі чотириста грн 00 коп.***

Призначення платежу **Попередня оплата товару згідно договору купівлі-продажу № 117 від 10.01.2021 р., у т.ч. ПДВ 20% - 400,00 грн**

ДР

М.П. Підпис _____

Проведено банком

«_____»_____ 20__ р.

Підпис банку

Додаток Ж

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «РОЗЕТКА.ЮА» за 2020-2023 рр.

Актив					
Назва рядка	**Код рядка**	**2 020**	**2 021**	**2 022**	**2 023**
I, Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	181	82	219	27
первісна вартість	1001	1 024	1 047	1 384	1 241
накопичена амортизація	1002	-843	-965	-1 165	-1 214
Незавершені капітальні інвестиції	1005		248	160	160
Основні засоби	1010	37 123	54 531	62 180	72 045
первісна вартість	1011	61 358	94 567	138 578	174 099
знос	1012	-24 235	-40 036	-76 398	-102 054
Відстрочені податкові активи	1045		10 267	20 179	12 863
Усього за розділом I	1095	37 304	65 128	82 738	85 095
II, Оборотні активи Запаси	1100	1 477 936	2 495 144	2 159 188	2 505 961
Виробничі запаси	1101	519	337	446	1 035
Товари	1104	1 477 417	2 494 807	2 158 742	2 504 926
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	958 482	1 207 246	878 734	1 286 662
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	87 875	162 098	279 458	53 271
з бюджетом	1135	68 533	122 632	62 903	65 723
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		45	8	551
Гроші та їх еквіваленти	1165	65 658	139 820	137 732	791 591
Рахунки в банках	1167	65 658	139 820	137 732	791 591
Інші оборотні активи	1190	39 065	40 634	41 538	69 313
Усього за розділом II	1195	2 697 549	4 167 619	3 559 561	4 773 072
Баланс	1300	2 734 853	4 232 747	3 642 299	4 858 167
Пасив					
Назва рядка	**Код рядка**	**2 020**	**2 021**	**2 022**	**2 023**
I, Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1	1	1	1
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	179 808	213 770	332 832	344 848
Усього за розділом I	1495	179 809	213 771	332 833	344 849
Інші довгострокові зобов’язання	1515	23 657	30 481	27 184	61 345
Усього за розділом II	1595	23 657	30 481	27 184	61 345
Ш, Поточні зобов’язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600			74 000	

Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	11 456	24 826	50 461	51 347
товари, роботи, послуги	1615	2 330 938	3 624 487	2 617 180	4 058 034
розрахунками з бюджетом	1620	9 620	4 178	122 400	81 050
у тому числі з податку на прибуток	1621	9 356	3 055	37 401	25 772
розрахунками зі страхування	1625	306	1 251	5 146	5 930
розрахунками з оплати праці	1630	4 242	9 646	44 695	70 698
за одержаними авансами	1635	108 321	154 105	127 400	184 914
Інші поточні зобов'язання	1690	66 504	170 002	241 000	
Усього за розділом III	1695	2 531 387	3 988 495	3 282 282	4 451 973
Баланс	1900	2 734 853	4 232 747	3 642 299	4 858 167

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) «РОЗЕТКА.ЮА»

за 2020-2023 рр.

Фінансові результати					
Назва рядка	**Код рядка**	**2 020**	**2 021**	**2 022**	**2 023**
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	17 629 595	21 172 647	18 388 104	25 463 875
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	15 284 448	17 935 821	14 838 253	20 799 912
Валовий: прибуток	2090	2 345 147	3 236 826	3 549 851	4 663 963
Інші операційні доходи	2120	17 644	35 912	38 203	31 018
Адміністративні витрати	2130	40 365	90 682	167 524	181 245
Витрати на збут	2150	2 138 071	3 122 791	2 996 497	4 356 271
Інші операційні витрати	2180	34 555	18 499	254 323	154 434
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	149 800	40 766	169 710	3 031
Інші фінансові доходи	2220	1 082	618	2 142	15 159
Інші доходи	2240		11		30
Фінансові витрати	2250	6 199	6 121	21 621	22 396
Інші витрати	2270	3 752	1 964	3 346	-51 254
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	140 931	33 310	146 885	47 078
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-29 920	652	-27 823	-35 062
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	111 011	33 962	119 062	12 016
Сукупний дохід					
Назва рядка	**Код рядка**	**2 020**	**2 021**	**2 022**	**2 023**
Сукупний дохід (сума рядків 2350,	2465	111 011	33 962	119 062	12 016

2355 та 2460)					
Елементи операційних витрат					
Назва рядка	**Код рядка**	**2 020**	**2 021**	**2 022**	**2 023**
Матеріальні затрати	2500	2 755	10 797	1 964	13 672
Витрати на оплату праці	2505	30 081	82 771	314 163	502 196
Відрахування на соціальні заходи	2510	5 697	16 654	47 784	76 743
Амортизація	2515	9 004	9 243	36 562	25 705
Інші операційні витрати	2520	2 165 454	3 112 507	2 843 653	4 073 634
Разом	2550	2 212 991	3 231 972	3 244 126	4 691 950
Розрахунок показників прибутковості акцій					
Назва рядка	**Код рядка**	**2 020**	**2 021**	**2 022**	**2 023**

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) «РОЗЕТКА.ЮА»

за 2020-2023 рр.

Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Назва рядка	**Код рядка**	**2 020**	**2 021**	**2 022**	**2 023**
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	21 337 670	25 131 574	21 559 610	30 467 354
Повернення податків і зборів	3005				2 279
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	5	646	389	2 534
Надходження від операційної оренди	3040	6 451	14 538	19 785	10 786
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	600 668	802 978	1 033 496	800 278
Інші надходження	3095	6 557	13 364	11 289	224 048
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	21 877 269	25 798 022	22 158 083	28 839 093
Праці	3105	21 033	60 917	220 575	381 678
Відрахувань на соціальні заходи	3110	5 690	16 674	46 387	79 388
Зобов'язань з податків і зборів	3115	94 643	91 237	311 842	563 443
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	22 112	15 927	3 389	39 392
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	62 095	46 460	238 321	427 265
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	10 436	28 850	70 132	96 786
Інші витрачання	3190	1 913	777	754	2 564
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-49 197	-4 527	-113 072	1 641 113

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Назва рядка	**Код рядка**	**2 020**	**2 021**	**2 022**	**2 023**
Надходження від отриманих: відсотків	3215	1 152	618	2 142	15 159
необоротних активів	3260	1 846	2 195	1 257	139
Інші платежі	3290				659 389
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-694	-1 577	885	-644 369
Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Назва рядка	**Код рядка**	**2 020**	**2 021**	**2 022**	**2 023**
Отримання позик	3305	94 500	184 200	424 715	
Погашення позик	3350	32 460	80 700	278 300	315 000
Витрачання на сплату відсотків	3360	6 199	6 121	23 401	13 833
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	6 875	14 950	14 006	21 499
Інші платежі	3390	1 837			8 421
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	47 129	82 429	109 008	-358 753
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-2 762	76 325	-3 179	637 991
Залишок коштів на початок року	3405	67 390	65 658	139 820	137 732
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	1 030	-2 163	1 091	15 868
Залишок коштів на кінець року	3415	65 658	139 820	137 732	791 591

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ

Ювілейної 90-ї щорічної студентської наукової конференції

«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»

(17 квітня — 20 травня 2023 р.)

КНЕУ
КИЇВ
2023

ЗМІСТ

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНСАЛТИНГУ

ПЛАТФОРМА ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА ОПОДАТКУВАННЯ У ПІСЛЯВОЄННІЙ РОЗБУДОВІ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ Й ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ

Буз Андрій Олександрович. Стратегічний екологічний управлінський облік. 5

Бишовець Аліна Олександрівна, Луценко Владислава Олександрівна. Роялті як об'єкт бухгалтерського обліку та оподаткування 8

Делейчук Зоряна Миколаївна. Електроні гроші — платіжний інструмент цифрової економіки 10

Запорожець Вікторія Віталіївна. Особливості документального оформлення вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів 11

Позднякова Дарія Дмитрівна. Перспективи розвитку безготівкових розрахунків в повоєнній перспективі . . 13

КАФЕДРА АУДИТУ

ПЛАТФОРМА ІННОВАЦІЙНІ ТА DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЇ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Андрущенко Євгеній Максимович. Перспективи ведення бухгалтерського обліку оплати праці із використанням сучасних інформаційних технологій в умовах повоєнного відновлення України 15

Берегова Анастасія Сергіївна. Диджитал-технології обліку розрахунків з вітчизняними постачальниками та підрядниками як чинник післявоєнного розвитку України 17

Воловик Дар'я Миколаївна. Оцінка перспектив використання блокчейн-технологій у системі обліку розрахунків з оплати праці в умовах воєнного стану 19

Волощенко Ілля Сергійович. Облік заробітної плати: проблеми та шляхи їх вирішення 22

Горбач Людмила Сергіївна. Особливості формування доходів морських портів України в умовах воєнного стану 24

Дядечко Артем Миколайович. Роль digital-технологій обліку доходів фізичних осіб у забезпеченні післявоєнного відновлення України. 26

Заєць Вікторія Володимирівна. Особливості обліку товарних операцій на підприємствах торгівлі в умовах воєнного стану 29

Мельник Дмитро Олександрович. Системи обліку та внутрішнього контролю на підприємстві в контексті інформаційної безпеки. 31

Парфененко Оксана Олександрівна. Інтеграція digital-технологій у процес формування та подання електронної звітності: переваги і виклики для розвитку бізнесу в Україні 32

Подставін Артем Ігорович. Автоматизація обліку розрахунків з покупцями і замовниками в умовах воєнного стану 35

Позднякова Дарія Дмитрівна. Аналіз програмних продуктів для використання в обліку та аудиті на підприємствах України. 37

Поштар Марк Андрійович. Інформаційні технології цифрової економіки: сучасний стан та їх розвиток 39

Прокопець Олександра Павлівна. Облік фінансових результатів діяльності підприємств України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення 40

Селютін Єгор Романович. Стан та вдосконалення первинного обліку із застосуванням цифрових технологій у період післявоєнного часу 42

Сімон Вікторія Володимирівна. Аналіз та оцінка впливу воєнного стану на фінансову звітність: виклики та можливості 44

Тимофєєва Поліна Віталіївна. Сучасні підходи до розробки та впровадження інформаційних систем обліку на підприємствах 46

Тудуй Володимир Володимирович. Облікове забезпечення управління грошовими потоками підприємства та їх оптимізація в контексті післявоєнного відновлення України 47

Хорощун Віктор Сергійович. Штучний інтелект в обліку і аудиті як складова відновлення і розвитку України 50

Чепело Олександр Анатолійович. Застосування хмарних технологій у аудиті фінансової звітності: нові можливості для післявоєнного відновлення та розвитку України 51

Шевченко Олена Сергіївна. Диджитал-технології в обліку опрати праці як одна із умов зменшення відтоку кваліфікованих кадрів за кордон 54

КАФЕДРА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

ПЛАТФОРМА ОБЛІК, ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ, АНАЛІЗ ТА ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

Бойко Олександр Вікторович. Modern audit and reporting of inventories in the XBRL format 57

Гарус Богдана Михайлівна. Облік податку на додану вартість в системі електронного адміністрування 59

Гурняк Анна Олександрівна. Актуальні питання обліку амортизації необоротних активів підприємства 61

Кухаренко Артур Олександрович. Проблемні питання обліку використання міжнародної допомоги розпорядниками бюджетних коштів 63

Максютенко Юлія Олексіївна. Особливості обліку розрахунків з оплати праці розпорядниками бюджетних коштів в умовах воєнного періоду 66

Музичук Юлія Леонідівна. Облікові можливості формування інформації для управління процесом надання послуг ТОВ «Детек Сервіс». 68

Нечаєв Микола Владиславович. Інформація адресного спрямування для управління розрахунками з вітчизняними покупцями і замовниками 70

Рудачова Олександра Сергіївна. Аналіз та оцінка системи обліку статутного капіталу на підприємстві: проблеми та перспективи розвитку 72

Стародуб Іван Павлович. Система обліку запасів підприємства та шляхи її удосконалення. 73

Стрельченко Ірина Сергіївна. Економічний зміст ПДВ, історія становлення та перспективи удосконалення 75

Яйченя Дарина Сергіївна. Облік та класифікація витрат в закладах вищої освіти 77

бухгалтерського обліку, мати можливість виконувати облікові, аналітичні, контрольні завдання з урахуванням специфіки підприємства (сфери діяльності, розміру та форми власності підприємства). Саме ці моменти повинні якісно характеризувати програмний продукт автоматизації інформаційної бази контролінгу підприємства. Отже, можливості бухгалтерських програм можуть слугувати критерієм їх якісної оцінки та вибору для використання підприємствами. Ці критерії повинні включати можливість програмно-інформаційних баз:

1) ведення синтетичного та аналітичного обліку активів, капіталу, зобов'язань;

2) формування фінансової, податкової, статистичної та іншої звітності;

3) надання інших довідкових даних для потреб господарської діяльності;

4) проведення автоматизованого аналізу-прогнозування та контролю діяльності підприємства. Крім того, програмне забезпечення має відповідати відповідним технічним, комерційним та ергономічним потребам [3].

Таким чином, можна дійти висновку, що ефективність роботи бухгалтера на підприємстві значно підвищується завдяки засобам комп'ютеризації та автоматизації документообігу, які дозволяють оперативно збирати відповідні бази даних за наслідками господарської діяльності та використовувати їх для формування, редагування та друку вихідних документів. Тому сьогодні дуже важливо при розробці інформаційних систем мінімізувати вплив розглянутих негативних факторів, що дасть змогу розвивати та вдосконалювати сучасні комп'ютеризовані системи бухгалтерського обліку.

Література

1. Самборський О.В. Цифрова трансформація технологій обліку. Облік, аналіз аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг в умовах глобальних змін. *Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції.* (Київ, 08 грудня 2022 року.) К.: КНЕУ.2022. С. 299-301. file:///C:/Users/HP-Users/Downloads/Збірник_конф_08.12.2022.pdf.

2. Ларченко О. В. Ефективність впровадження інформаційних систем в управління підприємством. *Таврійський науковий вісник. Сері: Економіка.* 2020. № 1. С. 278–284. http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/38.

3. Кононенко Л., Юрченко О., Гай О. Теорія бухгалтерського обліку в умовах становлення глобальної економіки та інформатизації суспільства. *Економічний простір*. 2021. № 170. С.83-87. https://doi.org/10.32782/2224-6282/170-14.

Тудуй В.В.

«Облік і оподаткування», 1 курс

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник — д.е.н., професор кафедри аудиту Кузьмінський Ю.А.

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ ОПТИМІЗАЦІЯ В КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

У період післявоєнного відновлення України облікове забезпечення управління грошовими потоками підприємства та їх оптимізація набувають особливої важливості. Після воєнних конфліктів і періоду нестабільності економіки країни, підприємства потребують ефективного

управління фінансовими ресурсами, забезпечення стабільних грошових потоків та оптимізації фінансових процесів для відновлення та розвитку.

Одним з ключових аспектів є планування грошових потоків. Підприємства повинні провести аналіз своєї фінансової ситуації, визначити реальні доходи та витрати, а також прогнозувати майбутні грошові потоки. Це допоможе підприємствам планувати свої фінансові дії, визначати пріоритети та розподіляти ресурси ефективно.

Управління грошовими потоками є ключовим аспектом фінансового управління підприємством. Грошові потоки визначаються як рух грошей в межах підприємства, включаючи отримання прибутку, регулювання витрат, інвестиційні витрати та інші фінансові операції. Ефективне управління грошовими потоками дозволяє підприємству забезпечити своєчасну оплату зобов'язань, збалансувати ліквідність та мінімізувати фінансові ризики.

Облікове забезпечення управління грошовими потоками передбачає систематичний облік та аналіз руху грошей в межах підприємства. Цей процес включає в себе реєстрацію, контроль і звітність щодо грошових операцій. Основні елементи облікового забезпечення управління грошовими потоками можуть виступати:

1) Касовий облік: запис і контроль за грошовими операціями, які здійснюються через касу підприємства. Це включає отримання готівки від клієнтів, виплату заробітної плати, оплату постачальникам та інші операції.

2) Банківський облік: реєстрація і моніторинг грошових операцій, які здійснюються через банківські рахунки підприємства. Це включає отримання платежів від клієнтів, погашення кредитів, оплату постачальникам та інші банківські операції.

3) Прогнозування грошових потоків: аналіз і прогнозування майбутніх грошових потоків підприємства. Це дозволяє підприємству планувати свої фінансові дії, такі як інвестиції, погашення зобов'язань і збалансування ліквідності.

4) Аналіз грошових потоків: оцінка ефективності грошових потоків підприємства. Це включає аналіз руху грошей, ідентифікацію факторів, що впливають на грошові потоки, і виявлення можливостей для оптимізації.

Українські підприємства можуть застосовувати ряд стратегій для оптимізації своїх грошових потоків:

• Диверсифікація ринків збуту: розширення асортименту продукції та пошук нових ринків збуту допоможуть розподілити ризики та забезпечити стабільні грошові потоки.

• Раціональне управління запасами: контроль за рівнем запасів товарів та матеріалів дозволить уникнути надмірного блокування грошових коштів у запасах і зменшити ризик втрат.

• Ефективне кредитування: вибір оптимальних умов кредитування, включаючи відсування платежів або зниження процентної ставки, може покращити ліквідність підприємства та забезпечити стабільні грошові потоки.

• Поліпшення процесу виставлення рахунків: швидке та точне виставлення рахунків клієнтам сприяє своєчасному отриманню платежів і поліпшує грошовий потік підприємства.

• Використання фінансових інструментів: впровадження фінансових інструментів, таких як факторинг або лізинг, може допомогти забезпечити додаткові грошові потоки та зменшити фінансові ризики.

Оптимізація грошових потоків полягає в покращенні управління грошовими ресурсами підприємства з метою забезпечення максимальної ліквідності і мінімізації фінансових ризиків. Деякі стратегії оптимізації грошових потоків включають:

• Оптимізація умов платежів: встановлення оптимальних умов платежів з постачальниками та клієнтами. Це може включати переговори про строк платежу, знижки за дострокову оплату або використання електронних платіжних систем для прискорення процесу оплати.

• Ефективне управління запасами: раціональне планування і контроль за рівнем запасів товарів, щоб уникнути зайвого блокування грошових коштів у запасах.

• Оптимізація кредитних угод: вибір найкращих умов для залучення кредитних ресурсів, у тому числі вибір кредиторів з найнижчими відсотковими ставками та оптимальними умовами погашення.

• Прискорення процесу виконання платежів: використання автоматизованих систем платежів та електронних платіжних платформ для прискорення процесу оплати та зниження часу на розрахунки з постачальниками та клієнтами.

• Управління витратами: аналіз та контроль над витратами підприємства можуть допомогти знизити надмірні витрати і покращити грошовий потік. Це може включати перегляд контрактів з постачальниками, упорядкування процесів закупівель та ефективне управління запасами.

• Поліпшення процесу виставлення рахунків: швидке та точне виставлення рахунків клієнтам може скоротити період очікування на оплату і покращити грошовий потік. Використання автоматизованих систем для створення та відправлення рахунків може бути ефективним рішенням.

• Налагодження системи кредитного управління: раціональне управління кредитами та контроль за платежами від клієнтів можуть допомогти забезпечити швидке стягнення боргів і покращити грошовий потік. Встановлення чітких політик кредитування, перевірка кредитної історії клієнтів та нагадування про платежі можуть бути корисними інструментами.

• Ефективне управління ліквідністю: моніторинг та прогнозування ліквідності дозволяють підприємству мати належний контроль над грошовими потоками. Це дозволяє уникати нестачі коштів і забезпечує можливість планування операцій з використанням наявних ресурсів.

• Раціональне управління інвестиціями: аналіз і вибір оптимальних інвестиційних проектів можуть допомогти забезпечити вищий рівень доходності та збалансованість грошових потоків. Оцінка ризиків та потенційних виплат підприємства може бути вирішальною для прийняття раціональних інвестиційних рішень.

• Використання фінансових інструментів: використання фінансових інструментів, таких як лізинг, факторинг або валютні операції, може допомогти оптимізувати грошові потоки та зменшити фінансові ризики.

Управління та оптимізація грошових потоків є складним процесом, який вимагає систематичного аналізу, контролю та планування. Для досягнення успіху у післявоєнному відновленні України підприємства повинні активно працювати над покращенням облікового забезпечення управління грошовими потоками, а також використовувати стратегії та інструменти для оптимізації фінансових процесів. Постійне вдосконалення облікового забезпечення та впровадження оптимальних практик дозволять підприємству досягти фінансової стійкості та конкурентоспроможності, а економіку України, як наслідок, буде можливо швидше та результативніше повернути як мінімум до довоєнного рівня, а в ідеалі досягти її піднесення у найближчій перспективі.

Література

1. Кошельок Г.В. Оптимізація грошових потоків підприємства в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 26, ч. 1. С. 100-104.

2. Колісник О.П., Замогильна А.В. Грошові потоки: сутність, класифікація та їх оптимізація в процесі управління. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2018. № 10. С. 60-65.